

משפט הספרים – דידן נצח

**סקירת השתלשלות המאורעות
תצלומי התכתבויות ודיווחים
לפני, בעת ואחרי תקופת המשפט**

מאת

הרה"ת ר' שלום דובער לוין

פתח דבר

סקירה כללית ממשפט הספרים, נדפסה ב"ספריית ליובאוויטש" עמודים קעח-קפא. המענות וההוראות שקבלתי בתקופה ההיא מכ"ק אדמו"ר זי"ע, נדפסו ב"עבודת הקודש" ע' קט-קיד ; קכד-ט.

סקירה מורחבת יותר נלקטה ע"י הת' שמואל שי' לובעצקי, ונדפסה בקובץ "דידן נצח".

גם נדפסה חוברת "ה' טבת דידן נצח", סיפור תמציתי של אירועים סביב משפט הספרים, ע"י הרב משה שי' בוגומילסקי.

בחוברת שלפנינו באים הפרטים שהייתי מעורב בהם אישית, סקירת השתלשלות המאורעות, תצלומי התכתבויות ודיווחים, לפני, בעת ואחרי תקופת המשפט.

שלום דובער לזין

מפתח

ה	א. רקע
ו	ב. לקיחת הספרים ומכירתם
ז	ג. מסירת הדברים לרבי
ח	ד. מאמרים בעיתון "כפר חב"ד"
ח	ה. עריכת התיק על פי המסמכים
ט	ו. התייעצות עם עורכי הדין
י	ז. בדיקת הספרים הגנובים
י	ח. החקירות ודרישות
יא	ט. הדיונים עם הרח"ל
יג	י. החקירות שחקרו אותי
יד	יא. השאלות ששאלו אצל הרבי
יד	יב. דיווחים לרבי
טו	יג. ההתעסקות בתקופת המשפט
טז	יד. הסיכומים שאחרי המשפט
יז	טו. רכישת הספרים בחזרה
יח	טז. חזרת הספרים והו"ל דרך אמונה
כא	יז. לחץ עבודה
כב	יח. החזרת 11 הספרים האחרונים

סקירת השתלשלות המאורעות

תנהל גם את האוסף של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע אשר ב-770.

ועוד הוסיף ואמר:

זאת היא גם הבקשה של מרת חנה גורארי [בתו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע], אשר מבקשת שתעלה אליה לדירתה אשר בקומה העליונה של 770, והיא תבקש אותך אישית בנושא.

עליתי אליה, וגם היא אמרה לי את אותן הדברים שאמר לי הרח"ל.

עניתי לשניהם:

איני יכול להשיב על כך בעצמי, אשאל אצל הרבי וכן אעשה.

אז הוסיף ואמר לי הרח"ל:

תראה, אני חושב להיות מחר אצל הרבי ואדבר אתו גם בנושא זה, ונראה מה יאמר.

[באותה תקופה היה הרח"ל נכנס מזמן לזמן ליחידות אצל הרבי, כאשר בכל יחידות כזו היו שוהים מספר שעות, ומשוחחים בעניני ספרים וספרות ועוד].

התיישבתי וכתבתי מיד את כל זאת לרבי, וסיימתי בשאלה:

היש מקום שאתעסק בזה – במסגרת עבודתי בהספריה?

ראיתי הספריה, ולדעתי אפשר במשך כמה שבועות להקים ארונות ולהכניס בהם הספרים הנ"ל, ואז יהי מקום לשער האפשרויות למיין אותם וכו'.

שלום דובער לוין

והרבי ענה לי (ראה עבודת הקודש ע' קכח):

מופרך לגמרי לערב שתי הספריות, ולפלא הכי גדול – שיכנס לעניני "פוליטיקא". ויתירה מזו גם אותי רוצה להכניס בזה.

מהיר ח[שאי].

- רק אז נודע לי שיש כאן בעיה רצינית של סכסוך פנימי.

*

כיון שהרח"ל היה אמור להכנס ליחידות אצל הרבי, וכיון שהוא אמר לי, כי בדעתו לבקש אצל הרבי, שירשה לי לנהל את שתי הספריות.

א. רקע

למרות שהסכסוך הרשמי, בקשר לאוסף הספרים של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, התחיל בתשמ"ה, זה הי' רק החלק הגלוי; העימות הפנימי התחיל כבר בשנת תשי"א, אחרי שהרבי קיבל על עצמו את עול נשיאות חסידות חב"ד.

חלק מבני המשפחה רצו לחלק את הספריה בין יורשי כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, והרבי השיב, שאין זה רכוש פרטי ששייכת בו חלוקה בין היורשים, כי אם הספריה שייכת לתנועת חב"ד. הרבי לא הרשה לחלק הספרים, וכך נשארו כל הספרים ביחד, תחת פיקוחו של הספרן הרח"ל.

אף שבחוץ לא ידעו מזה כלום, ולא ידעו מדוע הספריה הזאת נפרדת מהספריה שייסד הרבי באותה תקופה, ונקראה "ספריית המרכז לעניני חנוך" (ראה ספריית ליובאוויטש פרק י), ומדוע המפתחות לספריה נמצאים רק אצל הספרן רח"ל, ואצל הבת מרת חנה גורארי.

*

כשהתקבלתי למשרה של ניהול "ספריית המרכז לעניני חנוך" [ספריית המל"ח], בשלהי חורף תשל"ז, לא היה לי שום מושג אודות איזוהו סכסוך בקשר לבעלות הספריה.

ידעתי רק שיש שתי מחלקות לספריה:

(א) אוסף הספרים שעל ידי כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, הממוקם ב-770 (בקומת המרתף ובחדר היחידות שבקומה השניה), ומנוהל על ידי הספרן ר' חיים ליברמן [=הרח"ל].

(ב) אוסף הספרים שעל ידי הרבי, שנמצא בבית הצמוד ל-770, אשר הרבי מינה אותי לנהל אותו.

התיידדתי עם הרח"ל, והייתי מתייעץ עמו בכל פרט הקשור לניהול הספריה. הוא אף היה מייעץ לי בקשר לנושאי מחקר ועריכה שהייתי עסוק בהם במסגרת עבודתי בספריה.

כך נמשך הדבר במשך שלוש שנים, עד קיץ תש"מ; שאז הגיע אלי הרח"ל, ואמר לי כך:

תראה אני כבר זקן מדאי מכדי לנהל בעצמי את אוסף ספרי כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע [באותו קייץ מלאו לו 88 שנים], החלטנו אם כן לבקש אותך, אשר בד בבד עם ניהול ספריית המל"ח,

ארונות מלאים ספרים וכתבי יד; אלא שאליהם לא היתה גישה למנהל החדש – ר' יצחק וילהלם, כי אם לאוסף המרכזי שבקומת המרתף.

ב. לקיחת הספרים ומכירתם

לקיחת הספרים ומכירתם על ידי הנכד, התחילה כבר בתחילת חורף תשמ"ה.

את הספרים לקח בעיקר מחדר היחידות של הרבי הקודם, כי לשם לא היתה לר"י וילהלם גישה, כאמור לעיל.

הפעם הראשונה שנודע לי על משהו חשוב, היה בסמיכות לחנוכה תשמ"ה, ובהקדים:

במשך כל השנים, לפרקים היה מגיע הנכד בערי גוראריי לשהות בשבת אצל הוריו ב-770. בחורף תשמ"ה התחיל לבוא כמעט לכל שבת ושבת.

ומעניין הדבר שהיה מגיע עם שני מזוודות.

הבחור מאיר שלמה שי' יוניק, היה עוזר בשבתות בביתו של חדב"י הרשי"ג (ה"ר שמריהו גוראריי, חתן כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע). במוצאי שבת היה הנכד מבקשו לעזור לו בנשיאת המזוודות.

פעם אחד מילא מאיר שלמה את בקשתו של בערי, אבל מאד התפלא מדוע המזוודות הן כל כך כבדות. שוב חשב לעצמו, וכי מדוע צריך אני לעזור לבערי לשאת מזוודות כבדות אלו.

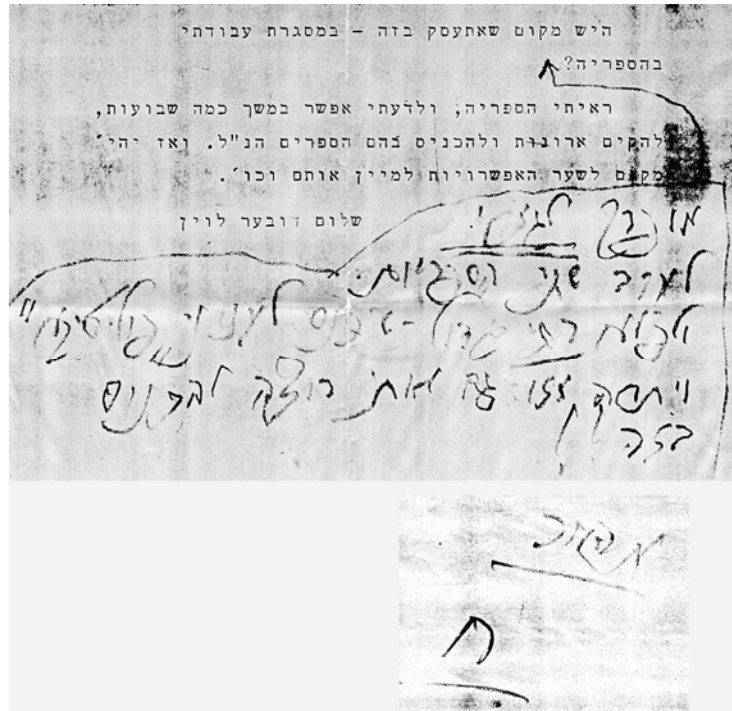
במוצאי שבת, רגיל אני לבוא למשרדי בספריה. לפתע מגיע אלי מאיר שלמה, ואומר לי: אחכה כאן עד שאראה מהחלון כי בערי נסע לביתו.

שאלתי למה? והשיב לי: הוא מבקש ממני לשאת את המזוודות הכבדות שלו, ואיני רוצה. ולכן אחרי שהוא יסע, אעלה לדירת הרשי"ג, לעזור קצת להתארגן אחרי השבת.

כל הנושא היה מוזר; אבל מכאן ועד לחשוד שמשוהו רציני מאד קורה כאן, עדיין הדרך רחוקה. ולא עלה זה בלבנו כלל. כך עברו ימי החורף.

*

בסביבות ימי הפורים, בא אלי הר"י וילהלם, מבוהל, ואומר: אני חושד שיש כאן גנב, נראה לי שחסרים כמה ספרים יקרי ערך בספריה, בארון שהקצבתי וסדרתי שם את הספרים יקרי הערך.

פחדתי שזה יראה כאילו – אחרי שהרבי השיב לי בשלילה, יעצתי לרח"ל לבקש שוב אצל הרבי, שירשה לי להיות הספרן בשתי הספריות; לכן כתבתי מיד באותו יום פתקה קצרה לרבי, להודיע, כי הרח"ל אמר לי שהולך לדבר בזה עם הרבי.

למחרת סיפר לי הרח"ל, כי באמצע היחידות הוא שאל זאת אצל הרבי, והרבי שתק ולא הגיב כלל, עד שעברו לנושא אחר. וכך ירד הנושא מהפרק.

*

כיון שלמעשה לא יכל עוד הרח"ל לנהל את הספריה בעצמו, לכן הצעתי, שאת ניהול הספריה הזאת ימסרו אל ר' יצחק וילהלם (שעבד עד אז תחת פיקוחי, בספריית המל"ח). וכיון שהוא יעבוד יותר באופן עצמאי בניהול האוסף של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, לא יהי הדבר קשור לשום פוליטיקה ומחלוקת.

באותה תקופה היתה ב-770 קופת "בדק הבית", שעליה היו ממונים ר' יצחק ע"ה שפרינגר, ויבדל"ח ר' אברהם ליפסקר ור' חיים ברוך הלברשטם.

סוכם אם כן, שהקופה הזאת תהי' אחראית גם על התקציב והמשכורת לניהול הספריה – על ידי ר' יצחק וילהלם, שעסק בסידור וניהול האוסף הזה שבקומת המרתף.

באותה תקופה גר הרח"ל בדירת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, שבקומה השניה של 770. בדירה הזאת נמצא גם חדר היחידות, שבו ממוקמים

תשל"ז. הוא עסק בספרים עתיקים ונדירים, ובא לרבי לקראת חג השבועות.

לאחר חג השבועות הוא נגש אלי ואומר לי, כי דבר נחוץ אליו לדבר אתי. ומתחיל לשאול אותי מי אחראי על אוסף הספרים של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, ומי יש לו רשות הכניסה לשם וכו' וכו'. וכאשר יש משהו חשוד, עם מי צריך לדבר.

הבנתי מיד כוונתו, שנודע לו מכל הנ"ל מכיוון אחר. אמנם לא הייתי מוכן להתחלק אתו בפרטי הדברים ולספר לו את הידוע לנו.

השבתי לו: היחיד שיכול לדעת הוא המזכיר ר' בנימין קליין.

עוד לפני שהוא הספיק לגשת לר' בנימין, נגשתי לר' בנימין, ספרתי לו הכל, ואמרתי לו: כשיבוא אליך יהושע שלמה, תנסה לקבל ממנו את כל הפרטים שהוא יודע, אבל אל תספר לו כלום ממה שקורה. וכן עשה.

בין השאר סיפר לו ר' יהושע שלמה ע"ה, כי בערי מוכר לאספנים ספרים שהוא לוקח מהספריה.

*

אחרי שהרבנית סיפרה הכל לרבי, קרא הרבי לגיסו הרב שמריהו גורארי (הרש"ג, אביו של הנכד בערי) ודיבר אתו בזה, ואף הורה לו מה ואיך לדבר עם בנו בזה. וכן עשה [זה נודע לנו אחר כך]. ובסוף אמר לו הרבי, שאם עד י"ב תמוז לא יהי פתרון לנושא, הרבי ידבר בזה ברבים.

בר"ח תמוז, קרא הרבי לחדרו את חברי הנהלת אגודת חסידי חב"ד, ודיבר אתם אודות הקטרוגים שיש על 770 ועל הספריה, וכי יש לבנות 770 גם בכפר חב"ד.

איש מהקוראים לא הבין מאומה במה מדובר, וגם אנחנו לא דברנו מאומה.

בי"ב תמוז היתה השיחה הראשונה, ובהמשך עוד כמה שיחות בשבועות הקרובים.

בשיחות האלו דיבר הרבי בכאב עצמו, קולו רעד פניו חיוורות, בצורה שלא שמענו ולא ראינו מעולם.

עורכי הדין הגישו אז בקשה לבית המשפט, להטיל עיקול על המשך מכירת הספרים מהספריה על ידי הנכד.

הנכד השיב בבית המשפט שחצי מהספריה שייכת לו, ומבקש משפט בניהול. וכך התחילו ההכנות למשפט.

מעשה שהי' כך היה: אחרי שסיים בערי לקחת את הספרים יקרי הערך שהיו מונחים בחדר היחידות שבקומה השניה, התחיל לקחת גם ספרים יקרי הערך שבספריה בקומת קרקע, וכאן הבחין הר"י וילהלם שהספרים חסרים.

לא ידענו במי לחשוד, ואחרי התייעצות עם ר' חיים ברוך שי' הלברשטם, הוא חיבר מכשיר לדלת הספריה, וכשזה יפתח יתחיל המכשיר לצפצף במשרד של רח"ב הלברשטם.

כשר"י וילהלם היה בא לעבודה הוא היה מנתק את המכשיר, וכשלא היה שם, היה המכשיר מופעל.

בימי הפסח, לא נראתה שום פריצה. גם לא בימים האחרונים של פסח. אמנם בעת ההתוועדות במוצאי אחש"פ, ניתק הרח"ב הלברשטם את המכשיר.

אחרי ההתוועדות, בוס! הר"י וילהלם נכנס לספריה, ורואה שוב ספרים חסרים, שנלקחו בעת ההתוועדות [למותר להעיר, שבערי גורארי שהה בחג אצל הוריו ב-770].

מיד בא לספר לי, ונכנסנו להלם. לא רצינו לדון בנושא ב-770, והלכנו לפינת איסטרן פארקוויי – אלבאני לשוחח ולדון, חשדנו באיזה בחור מסיבה כל שהיא. ולא ידענו את נפשנו מרוב צער.

במשך החודש שלאחרי החג היו התייעצויות, והחליטו להפעיל וידאו מבחון, 24 שעות ביממה, לראות מי נכנס בדלת.

את הוידאו התקין ר' חיים ברוך משך זמן לפני חג השבועות.

אחרי חג השבועות, בוס! שוב חסרים ספרים, ומיד נראה בוידאו בערי גורארי יוצא מהספריה עם ספרים ביד.

הלם כזה לא חלמנו עליו אפילו בחלומות הכי אפלים.

ג. מסירת הדברים לרבי

בסוף הוחלט שרח"ב הלברשטם יספר את הסיפור לרבנית, והיא כבר תדע בעצמה, אם ואיך להודיע לרבי. וכן עשה.

באותה תקופה הוכנסו לסוד הדברים גם המשב"ק ר' דובער ע"ה יוניק והמזכיר ר' בנימין שי' קליין. כך היינו אז חמשה אנשים שיודעים מה קורה.

*

ר' יהושע שלמה ע"ה צירקינד הוא אחד מהשלוחים, שנשלחו לארץ הקודש בשנת

אודותיו בשום דרך שהיא, כי כל מילה מיותרת עלולה להזיק למשפט.

כך הוחלט שלא להדפיס את שאר המאמרים ב"כפר חב"ד". ואז מסרתי את שני המאמרים לידי הר"י שי קרינסקי (כדי למוסרם לעורכי הדין), בצירוף מכתב קצר:

ב"ה יום ג' י"ט מנ"א

כבוד הר"י קרינסקי שי

בנוסף למאמר שהדפסתי ב"כפר חב"ד", ובנוסף לאגרות ע"ד שייכות הספרים ל"אגודת חסידי חב"ד", מצו"ב עוד שני מאמרים שכתבתי בנד"ז עבור כפר חב"ד, אך החלטתי שלא להדפיסם.

בכל אלה מבואר בבירור ובפשיטות, שמעולם לא נחשבה הספריה כרכוש פרטי לשם ירושה וכו', אלא כ"ספריית ליובאוויטש"; אלא שספריה זו היא בסמכותו הבלעדית של רבנו.

בברכת הצלחה

שלום דובער לוי

ה. עריכת התיק על פי המסמכים

בא' מימי תחילת מנ"א, פוגש אותי המזכיר ר' יהודה שי קרינסקי ב-770, ואומר לי: מסתמא שמעת אשר נושא הספרים הוגש למשפט. הרבי הורה לי לומר לך, כי אתה תעסוק בהכנת המסמכים עבור המשפט.

מיד עזבנו, אני ור"י וילהלם, את כל שאר עיסוקינו, והתמסרנו להכנת המסמכים. עברנו על עשרות אלפי מסמכים שבארכיון הספריה, לחפש כל מסמך הקשור לנושא.

עברנו גם על הארכיון של הרב ישראל ע"ה דזייקאבסאן (שהיה מנהל אגודת חב"ד בשנים תרצ"ו-תר"ש), שבו כעשרים אלף מסמכים.

כך במשך 4 חדשים, עד לתחלת המשפט בי"ט כסלו.

כמה ימים לפני תחלת המשפט דיווחתי לרבי:

ב"ה י"ד כסלו ה'תשמ"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יש כמה פרטים שהשתמטתי עד עתה מלכותבם, [עתה] נראה לי שנחוץ הענין שאפרש שיחתי:

(א) זה ארבעה חדשים שכמעט כל עסקי, ביום ובלילה, הוא בנושא זה, להכין מסמכים, לבנות

ד. מאמרים בעיתון "כפר חב"ד"

מיד אחרי השיחות בי"ב תמוז ובט"ו תמוז, התיישבתי ללמוד את הנושא על פי המסמכים שבהישג ידינו, ובהתאם לזה כתבתי מאמר על מנת לפרסמו בעיתון "כפר חב"ד".

מטרת המאמר היה: כיון שנושא הספרים עדיין לא היה מוכר כל כך לקהל, לכן אבאר לפני קהל הקוראים את הרקע ההסטורי של השתדלות כ"ק אדמו"ר מוהר"י צ"ע ליסד את הספריה, והדרכים שבה נהג לרכוש את הספרים עבור הספריה.

לפני משלוח המאמר מסרתי העתק לרבי, וכתבתי:

ב"ה יום ה' כ"ב תמוז

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מצו"ב מאמר שכתבתי עבור העתון "כפר חב"ד".

שלום דובער לוי

הרבי תיקן על מכתבי: (מאמר) הא'.

והוסיף להורות למזכירות: להחזיר (לי את המאמר).

וכן הוסיף לרשום עליו: מהירח[שאי].

בזה לא הסתפק הרבי, והגיה בתוך המאמר עצמו בכמה מקומות.

ב"ה יום ה' כ"ב תמוז
כ"ק אדמו"ר שליט"א
אמר דובער לוי
המאמר נדפס ב"כפר חב"ד" גליון 200 ע' 22.

*

בהתאם לזה הכנתי עוד שני מאמרים עבור ה"כפר חב"ד"; אלא שבינתיים התחילו ההכנות למשפט, ואז הודיעו עורכי הדין, אשר נושא הנמצא בבית המשפט, לא כדאי לפרסם

הרא"י שמטוב הסיע אותי למשרדו של העו"ד שעסטאק בפילדלפיה, השאיר אותי למשך כל היום, ובערב בא שוב לאסוף אותי.

*

במשך חודשים אלו נפגשנו גם כמה פעמים עם העו"ד השלישי, ר' שמחה (סעט) שי' וואקסמאן (עוזרו של העו"ד ר' נתן לוי), להכין גם אותו בנושא המשפט, ולדון אתו בכל פרטי ההכנות למשפט.

אחרי שעורכי הדין קבלו את הרקע, עמדתי אתם בקשר טלפוני הדוק במשך כל חודש אלול ותשרי, וגם התכתבתי אתם דרך פקסים. העו"ד נתן לוי קורא עברית, והייתי כותב לו בעברית והוא היה משיב לי בטלפון.

במכתבים האלו דנתי בכל הפרטים הקשורים למשפט:

ב"ה יום ועש"ק תשובה ה'תשמ"ו

השתדלתי לעשות היום בירור יסודי בקשר לחשבונות הבנק הקשורים לספריה, ואלו התוצאות...

*

ב"ה עחה"ס ה'תשמ"ו

עד עתה הצגתי בעיקר הוכחות בעלות "ליובאוויטש" בכלל ו"אגודת חב"ד" בפרט על הספרים בספריה. הפעם אבא לבאר התשובות להוכחות שהצד השני עומד להביא שהוא רכוש פרטי...

נעבור עתה לנושא השני, שכבר הרביתי להוכיח, שבמשך כל השנים היתה הספריה שייכת לתנועת ליובאוויטש, וגם השם של הספריה הוא "ספרית ליובאוויטש"...

*

ב"ה ב' דחומ"ס ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

שלום וברכה!

מצו"ב צילום ארבע מכתבים נוספים של הרב פייגין להר"י דזייקאבסאן, כבקשתו...

המכתבים מארכיון דזייקאבסאן ... יש בו כעשרים אלף מכתבים ומסמכים מהשנים תרפ"ו-תש"י...

*

ב"ה יום ועש"ק פר' נח ה'תשמ"ו

בנין מוצק עבור המשפט ולהכין ולבאר כל זאת אל העורכי דין, כמעט יום יום עומדים העו"ד בקשר אתי בנוגע לכל הנ"ל.

(ב) לפי כל הבנין שבניתי אומרים כל העו"ד שלנו אשר ברור הוא כשמש שננצח במשפט נצחון גמור.

(ג) פרטים רבים שנבנה עליהם הבנין ביררתי בעקיפין בשיחותי הרבות עם הרח"ל שי'. על רוב השיחות דנתי בשעתו עם העו"ד, ועפ"י דיונים אלה ידעתי מה עוד עלי לברר אצלו.

(ד) יחד אתי עובד בכ"ז מאחורי הקלעים הרה"ת ר' יצחק וילהלם, ביחד עברנו במשך תקופה זו על עשרות אלפי מסמכים, שמתוכם ביררנו מאות אחדים, שעליהם נבנה כל הבנין הזה...

כ"ז מצאתי לנחוץ להבהיר, ועוד יש אלפי פרטים בפרשה, שאינני מפרש כאן, ושוחחתי עליהם בפרטיות עם העו"ד וה"מומחים" הנ"ל, ועם וילהלם הנ"ל.

שלום דובער לוי

1. התייעצות עם עורכי הדין

נחזור לימי תחלת מנ"א ה'תשמ"ה:

למחרת הודיע לי הר"י קרינסקי, כי העו"ד נתן לוי יבוא לבקר אותנו בספריה ולהכין תוכנית פעולה.

הר"י שי' קרינסקי והרא"י שי' שמטוב באו לספריה יחד עם העו"ד ר' נתן שי' לוי, הציגו אותנו (את הר"י וילהלם ואותי) בפניו, והראנו להם את הספריה.

הר"י קרינסקי הוצרך לעזוב מיד את הספריה (להסיע את הרבי לאוהל), ואחר כך עזב גם הרא"י שם טוב, ואילו העו"ד נתן לוי נשאר לשוחח אתנו במשך כמה שעות, עד שהיה ברור לנו באיזה כיוון הולכים ואיזה סוג מסמכים אנו מחפשים.

*

כעבור ימים אחדים הודיע לי הר"י קרינסקי, כי הוכנס עו"ד נוסף לנושא, הוא העו"ד ר' יוסף (ג'רל) שי' שעסטאק, וכי הוא יבוא להכיר את הנושא מקרוב, וישבנו אתו כמה שעות במשרד של הר"י קרינסקי.

בסוף אמר, שהוא עדיין אינו בקי בכל הפרטים המסועפים, ולכן מבקש שאני אבוא אליו למשרדו בפילדלפיה, לשוחח אתו במשך יום תמים, לתת לו רקע בכל הנושא לפרטיו.

ז. בדיקת הספרים הגנובים

אחרי שהתיק נמסר לבית המשפט, הורה השופט להעביר את כל הספרים שנלקחו מהספרייה, לפיקוח בית המשפט, אחרי הכנת רשימת הספרים שנלקחו.

ביו"ד אלול נסעתי עם הר"י וילהלם, לכספות ולמחסנים בניו דזשערסי, שבהם הניח בערי גורארי את הספרים למשמרת. לשם הגיע גם בערי, אחד מעוזרי העו"ד שלנו, ואחד מעוזרי העו"ד שלהם.

כשסיימנו את בדיקת הספרים והרשימות, התברר שבסך הכל הוא לקח כ-550 ספרים, מכר כ-100 מהם, והשאר מונחים עדיין במחסן של חברת שמירה בניו דזשערסי, והיקרים יותר – בשני כספות שבבנקים בניו דזשערסי.

ישיום הספרים במחסן בניו דזשערסי

הר"י וילהלם ואני

כעבור חודשיים, בחודש מ"ח ה'תשמ"ו, הוצרתי לכתוב דו"ח לבית המשפט, ושם סקרתי גם את מה שמצאנו במחסן ובכספות שבבנקים.

כתבתי את הדו"ח בעברית, והוא תורגם לאנגלית ע"י המשרד של המל"ח, ונשלח אל העו"ד.

אחרי כמה שיחות עם העו"ד ותיקונים שונים, במסמך, חתמתי עליו והעברתי לידי העו"ד, שמסרוהו לבית המשפט.

ח. החקירות ודרישות

באמצע תשרי הודיעני העו"ד ר' נתן לוי, שמיד באסרו חג הסוכות, הוא צריך לתחקר את

כבקשתו מצו"ב כמה מברקים מקיץ תרפ"ט בהם מפורש שהכסף להוצאות הנסיעה לארה"ב באה מאת אגו"ח בארה"ב...

*

ב"ה יום ג' כ"ח מ"ח

עדיין לא דברנו כלל על הסוגיא של הכתבים...

ועוד יש להאריך בכל הדברים האלו. יספיק דברים קצרים אלו בתור התחלה.

שלום דובער לוי

*

ב"ה מוצש"ק פר' תולדות

כבוד העו"ד נתן שי' לוי

כבקשתך אסקור בזה בקצרה את נושא ה"מעמד", ונושא תמיכת הרבי ע"י החסידים, בחב"ד ואצל שאר החסידים...

ע"פ הקדמה זו יש למצוא דרך להסביר גם בבית המשפט את דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחותיו, על דבר "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", ולכן אין בזה חוקי הירושה הרגילים.

מטעם זה היו צריכים גם כל החפצים הקדושים האלו להכנס למוזיאון שבספריית

ליובאוויטש, לאות קדוש ולמזכרת.

שלום דובער לוי

*

ב"ה יום ב' י"א כסלו ה'תשמ"ו

ברצוני להוסיף בזה עוד פרט, שלא ראיתי את חשיבותו עד עתה, והחלטתי כעת לצרפו...

*

ב"ה יום א' י"ח כסלו

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

אני שולח בזה עוד שלשה מסמכים, שצריך למספר ולשלוח העתק לעו"ד קאנען [העו"ד של הנתבע]...

שוב אנו מגיעים מכאן לנושא האחרון, והיא סמכותו של הרח"ל...

בנושאים אלו דנו ביום השני לחקירות.

אחרי החקירות של היום השני כתבתי לו שוב:

ב"ה יום ועש"ק בוקר, כ"ו תשרי

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

אתמול בערב סיפר לי הר"י שי' קרינסקי, שלפי התוכנית האחרונה יושאל הרח"ל שי' ע"י כבודו רק במשך שעות אחדות ביום ב' אחה"צ. ולכן יש להסתפק רק עם השאלות שבנושא הראשון שהעליתי במכתבי הקודם, ואבאר הפרטים בזה לענ"ד...

*

את החקירה של הרח"ל שי' ניהל, כאמור, העו"ד ר' נתן שי' לוי. אחר כך התחילו החקירות ודרישות של בערי גורארי, שגם הן נמשכו במשך שלושה ימים.

התיחקור הזה נעשה בעיקר ע"י העו"ד השני ר' גירי שי' שעסטאק. וגם הוא ביקש ממני להכינו בנושאים הקשורים, ושאשב לידו בשלושת הימים האלו. יחד אתי ישבו בחקירות אלו הר"י שי' קרינסקי והרא"י שי' שמטוב, לייצג את אגודת חב"ד.

הכנת הנושא עם העו"ד שעסטאק נעשו בעיקר פנים-אל-פנים, או בטלפון. ורק בעת הצורך כתבתי גם לו מכתב בפקס:

ב"ה יום ועש"ק פר' נח ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד מר ג'ערי שוסטאק שי'

נקודה אחת, עיקרית לפ"ע, עדיין לא נתבארה כראוי...

את כל זאת מצאתי לנחוץ להבהיר.

כתבתי זה עתה מכתב גם לעו"ד לוי. ואני מצרף גם צילום מהמכתב הזה.

בכבוד

שלום דובער לוי

*

בשאר החקירות ודרישות לא היו זקוקים לי. ואני המשכתי להתמסר לבדיקת והכנת המסמכים, יחד עם הר"י וילהלם.

ט. הדיונים עם הרח"ל

במשך תקופת ההכנות למשפט, המשיך הרח"ל לבקרני בספריה, כרגיל, והיינו מתווכחים תמיד בנושא הספריה והמשפט. הוא ניסה להסביר

הרח"ל, וכיון שעדיין אינו בקי בנושא די הצורך, הוא צריך שאכין אותו לכך, ושאשב לידו בעת החקירות ודרישות – לייצג את אגודת חב"ד, ולעזור לו בעת החקירות.

*

ההתוועדות בשמח"ת הסתיימה מאוחר, אבל הוכרחתי לקום לפנות בוקר, ולכן הלכתי לנוח מיד עם סיום ההתוועדות, ולא נשארתי עד סוף חלוקת הכוס של ברכה.

למרות שאני נסעתי לייצג את צד התובע – אגודת חב"ד, ואילו הרח"ל נסע מטעם הנתבע, מכל מקום נסענו שנינו באותה מכונית. וכבר בשעה 9 בבוקר הגענו למשרד העו"ד שבו התקיימו החקירות ודרישות.

שלושה ימים תמימים התקיים התיחקור של הרח"ל. ביום השלישי הגיע גם הר"י קרינסקי, שישב יחד אתנו, להכין שאלות עבור העו"ד, לתחקר את הרח"ל.

ביום הראשון היו השאלות כלליות, ועיקרן – הכירות כללית עם הנושא.

אלא שעם סיום היום הראשון, בקשני העו"ד לוי, שאכין בכתב את הנושאים והשאלות שיש לדעתי לדון בהם עם הרח"ל, ובפירוט, ולשלוח לו בפקס, כדי שיוכל לעיין בהם בבוקר.

וכך כתבתי לו באותו ערב, מכתב ארוך בן 7 עמודים:

יום ד' אס"ח שמח"ת ה'תשמ"ו

הבטחתי היום להכין עבורו את תוכן כל השאלות שלדעתי יש לשאול אצל הרח"ל שי'...

בחמשה נושאים נפרדים יש לחקור את הרח"ל שי', כדי להוציא מפיו דבר ברור.

אשתדל לפרט בכל אחד מהם, את תוכן הנושאים עצמם, ואז ידע כבודו איך לסדר את שאלותיו:

(א) יש להוציא מפיו דבר ברור מה אמר רבנו בקשר לתוכניות הספריה. הדברים היו בשנת תרפ"ח, לאחר צאת הרח"ל שי' מרוסיה בחודש אייר...

(ב) הנושא השני שיש להביא את רח"ל להודאתו הוא, שהספריה היא "ספריית ליובאוויטש"...

הנושא השלישי שיש להעלות עם הרח"ל שי' הוא זה של בעלות ה"מעמד", שממנו נקנו הספרים לספריה...

הנושא הרביעי שיש לדון בו עם הרח"ל שי' הוא, על מצב הספריה לאחר תש"י...

[illegible]

והרבי השיב:

מהיר. ח [חשאי].

כנראה חושך הגלות הוא יותר באין ערוך מאשר רמזתי בפתקא הא'.

לא הזכרתי [גם לא ברמז] על שום דבר, רק על קדה"ש של אדמו"ר דחב"ד, או הפכו ממנו.

בעניני קדה"ש הבחינה היחידה מה יאמרו עשרה מישראל ע"י דבורו של פלוני ועדותו (ואין נפק"מ כלל (מלבד בנוגע לשכרו וכו') כוונתו בזה).

מפורסם שהאדמו"ר משך שנים רבות הי' במצב בלי כל לחץ, בודאי זכר שנתן מכתביו (ואולי גם הלשון) ובודאי הבין איך מתפרשים ע"י ממשלת ארצה"ב ועשרה מישראל למי שייכים הספרים!! ואין רומזין אפילו האם הי' צורך, שהאדמו"ר יעשה מה שהוא לתקן פי' הפשוט במכתביו או לא (וגם בזה – המחליטים הם רק עשרה מישראל).

"דרך אגב" כנראה גם אצלו ספק האם הי' צורך כו'!

והוא מפלפל: למי היו שייכים הס' לפני המכ' או לאחריהם, מהי כוונת המדבר, מדותיו וכו' – וכל רגע בלי מחאה מתאימה ה"ז רגע של היפך קדה"ש דהאדמו"ר.

לפקוח עינים עוורות – קרה ענין לגמרי למעלה מן הטבע, שהשופט (נוצרי) חו"ד לפני המשפט ובפני עו"ד – שלפרש מכ' האדמו"ר כפי' הצד השני הוא [...] לא הצלחתי לפענח המלה באנגלית]. ואותם שצריכים היו להגן על כבודו – מתפלפלים.

מקורות (בכדי לדעת האם הרב רואה בכל זה – שקו"ט שכלית של שני אנשים, או שראה עוד משהו).

*

למחרת שאלתי רב, ואח"כ דיווחתי לרבי:

ב"ה יום א' ויצא

כ"ק אדמו"ר שליט"א

כהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א שאלתי אצל אחד מרבני אנ"ש...

אלו הם דברי הרב.

שלום דובער לוין

*

י. החקירות שחקרו אותי

עוד לפני שהשבתי לרבי על השאלה הנזכרת, העיק על לבי דבר נוסף, שאודותיו כתבתי לרבי באותו יום:

לע"ע אשיב בהנוגע לפועל, שאי"ה מחרתיים עומד אני לחקירת שתי וערב ע"י העו"ד שלהם, ובודאי ישאל גם אותי את אותן השאלות ששאלו אותנו...

עיינתי בזה הרבה, והתייעצתי עם כמה וכמה, ומחובתי לפרש ולשאל...

ושוב אני חוזר על שאלתי, בודאי אשאל גם אני שאלות אלו...

שלום דובער לוין

שלום דובער לוין

1. כנראה חושך הגלות הוא יותר באין ערוך מאשר רמזתי בפתקא הא'.

2. לא הזכרתי [גם לא ברמז] על שום דבר, רק על קדה"ש של אדמו"ר דחב"ד, או הפכו ממנו.

3. בעניני קדה"ש הבחינה היחידה מה יאמרו עשרה מישראל ע"י דבורו של פלוני ועדותו (ואין נפק"מ כלל (מלבד בנוגע לשכרו וכו') כוונתו בזה).

4. מפורסם שהאדמו"ר משך שנים רבות הי' במצב בלי כל לחץ, בודאי זכר שנתן מכתביו (ואולי גם הלשון) ובודאי הבין איך מתפרשים ע"י ממשלת ארצה"ב ועשרה מישראל למי שייכים הספרים!! ואין רומזין אפילו האם הי' צורך, שהאדמו"ר יעשה מה שהוא לתקן פי' הפשוט במכתביו או לא (וגם בזה – המחליטים הם רק עשרה מישראל).

5. "דרך אגב" כנראה גם אצלו ספק האם הי' צורך כו'!

6. והוא מפלפל: למי היו שייכים הס' לפני המכ' או לאחריהם, מהי כוונת המדבר, מדותיו וכו' – וכל רגע בלי מחאה מתאימה ה"ז רגע של היפך קדה"ש דהאדמו"ר.

7. לפקוח עינים עוורות – קרה ענין לגמרי למעלה מן הטבע, שהשופט (נוצרי) חו"ד לפני המשפט ובפני עו"ד – שלפרש מכ' האדמו"ר כפי' הצד השני הוא [...] לא הצלחתי לפענח המלה באנגלית]. ואותם שצריכים היו להגן על כבודו – מתפלפלים.

8. מקורות (בכדי לדעת האם הרב רואה בכל זה – שקו"ט שכלית של שני אנשים, או שראה עוד משהו).

9. למחרת שאלתי רב, ואח"כ דיווחתי לרבי:

10. ב"ה יום א' ויצא

11. כ"ק אדמו"ר שליט"א

12. כהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א שאלתי אצל אחד מרבני אנ"ש...

13. אלו הם דברי הרב.

14. שלום דובער לוין

את השאלות שהוכנו, וירשמו את המענות של הרבי.

בי"ג כסלו הגיעו לספריה, הרבי, עורכי הדין שלנו, הר"י קרינסקי והרא"י שמטוב, ושם נשאלו השאלות וניתנו המענות.

בהמשך לזה כתבתי לרבי:

ב"ה בוקר ט"ו כסלו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

... כיון שכמעט נכשלתי בהנ"ל, בדברי אודות כ"ק אדמו"ר שליט"א, עלי להודיע עוד פרט אחד:

בשעה שהכינו השאלות עבור כ"ק אדמו"ר שליט"א, והיתה שם השאלה אם קיבל ממעות המעמד בשנים שבין תרפ"ח-ת"ש, הצעתי לעו"ד להוסיף ליד זה שאלה נוספת "אם עבד כאד"ש באותה תקופה בעריכת המכתבים וכמזכיר לכ"ק חותנו אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, בעת שהיו באותו מקום".

הטעם להוספה זו: אע"פ שאין כל פגם בקבלת מעות ממעות המעמד; מ"מ אם אמנם בעת המשפט ימצא הצד השני איזה פגם בזה, אהיה מוכן לבאר, שהיה בזה גם תשלום בעקיפין תמורת עבודתו למען תנועת חב"ד.

כיון שקשור זה באופן אישי לכ"ק אדמו"ר שליט"א, מרגיש אני חובה להודיע זאת.

וכך אמנם ביארתי הדברים בעת המשפט, כשעליתי על דוכן העדים ונשאלתי בנושא.

יב. דיווחים לרבי

כשבע לפני תחלת המשפט פנו אלי עורכי הדין שלנו, לומר שהרבי מאד מאד לא רגוע מהמשפט, וכדאי מאד שאסקור לפניו את תוכן המסמכים שעליהם בנוי התיק שלנו, שעל פיהם נראה הנצחון ברור. וכך עשיתי.

חלק ממה שכתבתי בי"ד כסלו, כבר העתקתי לעיל.

המשפט התחיל בי"ט כסלו, ובמשך הימים שבינתיים כתבתי עוד כמה פעמים:

ב"ה אור ליום ועש"ק וישלח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יש שני פרטים שהריני מרגיש הכרח לבאר ולהבהיר...

*

יום ועש"ק וישלח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

*

בעת הדרישה וחקירה שלי ע"י העו"ד, שאלוני אודות כתבי היד מאוסף כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, שנמצאים עתה בספריית המל"ח שע"י הרבי. טעיתי במענה שלי, ואח"כ הודעתי לרבי מה שעניתי, והרבי התרעם על הדברים האלה. למחרת כתבתי:

רציתי להבהיר בקשר להביכלאך, שאין כאן שום תביעות או טענות מן הצד השני, רק אי הבנה קלה שבאה מחמת טעותי, ובל"נ אתקן את טעותי והכל על מקומו יבוא בשלום:

בין השאלות שאלוני אם נמצאים עתה בספריית המרכז כת"י שהיו פעם באוסף כת"י של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

השבתי: כמדומני, מבין כת"י שו"ת הצ"צ שעבד עליהם כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תש"ו, נמצאים אחדים עתה בספריית המרכז, ואיני יודע איך באו לשם. אני משער שלאחר עריכת שו"ת הצ"צ נשארו ברשות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

עכשיו בדקתי וראיתי שמתוך 12 הביכלאך של שו"ת הצ"צ שעבד עליהם כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תש"ו נמצא רק ביכל אחד ויחיד, כת"י מעתיק, בספריית המרכז.

עתה בטוחני שהכל על מקומו יבוא בשלום...

שוב דיברתי עם שעסטאק שי', ואמר לי שאין כל סיבוך וחשש בהנ"ל.

הרבי השיב על הקטע הראשון:

מנצלים אותו ודבריו – למלחמה באגו"ח, ורוצה לרמות א"ע שרוצים בשלום.

ועל מ"ש אודות שנת תש"ו, הוסיף:

שאי לא הי' לו כל שייכות לכל ענינים אלה – ההדגיש זה?

ועל מ"ש שלאחר עריכת שו"ת הצ"צ נשארו ברשות כ"ק אדמו"ר שליט"א, כתב:

מאין ההשערה בודאות שלו – לשלול [...]
בהמצב דאז?

יא. השאלות ששאלו אצל הרבי

במשך התקופה שלפני המשפט, כאשר עורכי הדין של כל צד חקר ודרש את אנשי הצד שכנגדו, דרשו עורכי הדין של צד הנתבע לחקור גם את הרבי.

היו בזה עימותים ודיונים רבים, ובסוף הוסכם על דעת השופט ועל דעת עורכי הדין של שני הצדדים, שיוכנו השאלות ע"י עו"ד של שני הצדדים. אח"כ ישאלו העו"ד שלנו אצל הרבי

גם בלילות לא הייתי פנוי, כי העו"ד ביקשו ממני להכין את רקע תוכן המשפט לפני העדים. כל עד שעולה לדוכן, צריך הוא להבין את רקע הנושא. ישבתי להכין כמה עדים, הן עדים חב"דיים והן עדים מבחוץ.

הודעתי על כך לרבי:

ב"ה י"ד כסלו ה'תשמ"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

... ע"פ החלטת העו"ד נצטויתי להכין שלשה "מומחים" שיעידו לטובתינו במשפט, ואני אהיה ה"מומחה" מטעם חב"ד להוכיח את כל הבנין הזה בבית המשפט.

*

אחד המומחים שבא להעיד היה הרב דזייקאבס מאנגליה. ואודות הכנתו להעיד בבית המשפט דיווחתי לרבי:

ב"ה אור ליום ועש"ק וישלח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

... לפי התוכנית הראשונה חשב ג'ייקאבס שי' לבאר, שלפי התורה של חב"ד, "ביטול היש", אי אפשר לומר שה"מעמד" והספרים הם רכוש הפרטי של הרבי. אך ביום ג' בערב נפגשתי אתו לשיחה של שתיים, להכינו לקראת עדותו.

ביארתי לו את כל האמור במכתבי ממוצש"ק פר' תולדות המצו"ב, ע"ד המעמד. ואת תוכן האמור בזה יבאר ע"פ התורה של ביטול היש. כך גם את החלטתו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע לקחת מכסף המעמד לקניית ספרים לספריית ליובאוויטש – ע"פ התורה הנ"ל.

כ"ז נחוץ (בין בעדותו של ג'ייקאבס ובין בזו של [הרב יצחק זלמן שי'] פויזנר ו[של הרב עמנואל שי'] שאחאט), כדי שיהיו הענינים האלו מבוארים, לא רק מבחינת המסמכים, אלא גם מבחינה מדעית פילוסופית.

*

הכנתי לעדות בית המשפט, גם את הרב רלב"ג שי'. ואח"כ דיווחתי על כך אל העו"ד נתן שי' לוי:

זה עתה דברתי בארוכה עם הרב רלב"ג. הוא עשה רושם טוב מאד עלי, אך ראיתי בעליל, שהוא לא יצליח להסביר את כל הנימוקים שלו בבית המשפט, מחוסר ידיעה ומחוסר יכולת להתמודד בהגבלות חוקי בית המשפט. הוא ישתדל לבאר את עצמו, הוא ירבה להביא שמות פוסקים, העלערשטיין [העו"ד של צד

אקצר הפעם, במקום שיש להאריך:

מפורש במודעה המצו"ב, ובעוד רבות כיו"ב, שכל השולחים ספרים הם שולחים אותם ל"ספרית ליובאוויטש" מבלי להזכיר את האדמו"ר מליובאוויטש...

כך יש עוד סעיפים רבים להוכיח את כל זאת, והפעם אקצר בהכרח.

שלום דובער לוי

*

ב"ה מוצש"ק פר' וישלח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

נתבקשתי, ע"י כמה מהעוסקים בנושא הספרים, לסקור לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א, את היסודות שעליהם נבנה בנין ההוכחות לבעלות אגו"ח על הספריה, וכבר באמצע השבוע שעבר בקשני לעשות זאת העו"ד מר שעסטאק שי', אלא שלא אסתייע מילתא עד עתה.

אשתדל לעשות זאת כעת בעזהי"ת, עכ"פ סקירה כללית...

כך הגענו למסקנא, שבמשך כל השנים של קיומה של הספריה, מאז שנת תרפ"ח ועד עצם היום הזה, היה ברור ומוכח מכל פרט, שתמיד היתה הספריה רכושה של תנועת חב"ד בכלל, ושל ארגון אגודת חב"ד בפרט.

ע"פ כ"ז בטוחים העו"ד שי' שאין כל ספק שבסופו של דבר יהיה נצחון גמור לטובתינו, וא"כ אפשר ללכת למשפט עם מארש של נצחון.

שלום דובער לוי

יג. ההתעסקות בתקופת המשפט

בי"ט כסלו תשמ"ו התחיל המשפט, הדיון הראשון במשפט היה, טענת העו"ד של הצד השני, שאסור לי להיות נוכח באולם בעת המשפט, כיון שאני עד.

העו"ד השיבו שאני העד המומחה, שעוזר להם להכין את כל התיק, ואינם יכולים בלעדי. היה דיון מפורט, ובסוף פסק השופט שאני יכול להשאר בבית המשפט בעת הדיונים (ראה תעתיק בית המשפט ע' 103-108).

כך נשארתי באולם במשך כל שלושת השבועות של המשפט, והייתי בקשר ישיר עם העו"ד, כשהיתה להם איזו שאלה פנו אלי במקום.

*

לזה באו דיונים בפקסים וטלפוניים עם עורכי הדין שלנו:

ב"ה יום ד' כ"ו שבט ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

הריני לרשום בזה איזה הערות לה"דראפט" [טיוטה של הסיכום] שלו, שעושה רושם טוב מאד...

*

ב"ה אור ליום ועש"ק משפטים ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

התחלתי לקרוא את הדעפנדענט'ס פוסט טרייל בריף [סיכום הנתבע שלאחר המשפט], והריני רואה לרשום בזה איזה הערות והפרכות לדבריהם...

זה יספיק בתור התחלה, מענה ל-36 עמודים הראשונים. את שאר התשובות, לדבריהם שבחלק שני, ארשום בעז"ה ואשלח אחר השבת.

בברכת שבתא טבא

שלום דובער לוי

הוספות להערות...

*

ב"ה יום ה' ד' אדר"ר ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

הערות לדראפט של הרעפלייס [טיוטה של מענה העו"ד שלנו, לסיכום של העו"ד שלהם]...

*

ב"ה יום ועש"ק תרומה ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

הוספה להערות ששלחתי אתמול...

*

ב"ה יום ד' כ"ד אדר"ר ה'תשמ"ו

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

תגובות למכתב העלערשטיין מ-3 במארס...

*

בשלהי אדר"ר ה'תשמ"ו, חזרתי לעבודה השוטפת בספריה.

הנתבע יצעק "הירסיי" [עד מפי עד], והוא לא יוכל להמנע מלהמשיך להביא שמות פוסקים.

אני חושב שזאת היתה סיבת שילה [עד מומחה מטעם הנתבע], שבחר בכתובת "מעמארננדום" [הצהרה], שרק באופן כזה אפשר להסביר את כל הסוגיא.

לכן הצעתי גם להרב רלב"ג לכתוב מעמארננדום, שבו יוכיח את כל טענותיו ושיבושיו של שילה. הוא הבין אותי והסכים לעשות זאת. אך אמרתי לו, שאני מציע, והפוסק האחרון הוא העו"ד נאט לוי שי'.

*

גם הייתי כותב פקסים בלילות אל העו"ד נתן לוי, כדי ללבן נושאים שעלו בדוכן העדות במשך היום:

ב"ה אור ליום ד' דחנוכה

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

כבקשתך צלמתי את כל התשובות שציננת...

*

ב"ה מוצש"ק זאת חנוכה

טעויות ושיבושים במעמארננדום של פרופ' שילה...

*

ב"ה יום א' זאת חנוכה

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

יש כמה פרטים בקשר למשפט, שלדעתי כדאי שאבארם...

עתה אעבור ברשותך לנושא המשפט הכללי...

*

במשך כל ימי המשפט, במשך שלושה שבועות, נסע הרבי כל יום לאהל הקדוש, שם התפלל בכל יום ויום, במשך שעות ארוכות, לניצחון משפט הספרים.

היתה זאת הנהגה שלא ראינו אצל הרבי מעולם, במשך כל שנות נשיאותו. והי' בה כדי ללמד, עד כמה נגע הנושא בעמקי לבו הקדוש של הרבי.

יד. הסיכומים שאחרי המשפט

אחרי סיום המשפט, עדיין הייתי עסוק בזה במשך חודש – חודשיים, תקופת מתן הסיכומים של העו"ד משני הצדדים. כל דבר שכתבו עו"ד אלו ואלו נשלח לי מיד, ובהמשך

טו. רכישת הספרים בחזרה

בה' טבת ה'תשמ"ז ניתן פסק הדין של השופט סיפטון, כי הספרייה שייכת לאגודת חב"ד, וכי כל הספרים שנלקחו צריכים לחזור אליה.

אז נדרש הצד שלנו, לתת לבית המשפט דיווח מפורט מכל מה שנקנה חזרה, וסכום הכסף שניתן עבורם.

הספרים שנמכרו ע"י בערי גורארי, במשך שנת תשמ"ה, נרכשו בחזרה מהקונים, במשך החדשים מנחם-אב תשמ"ה – כסלו תשמ"ו, ע"י אגודת חב"ד.

הספרים וכתבי-היד נמכרו על ידו בארה"ב ובארה"ק ובאירופה.

קניית הספרים שנמכרו בארה"ב עסקו בהם בעיקר הרב משה שי' בוגומילסקי, עם בן דודו הביבליוגרף ר' אליעזר שי' כצמן.

הספרים שנמכרו בארה"ק עסקו בהם ר' יהושע שלמה ע"ה צירקין, הרב מרדכי ע"ה אשכנזי והרב אפרים ע"ה וואלף.

הספרים שנמכרו באירופה עסק בהם בעיקר הרב פייוויש שי' וואגל.

כמעט כל הספרים הוחזרו; ספרים אחדים הם מאד נפוצים וקשה לדעת איזהו הטופס הנמכר, ואם הם או דומיהם הוחזרו.

כשנדרשתי להכין את הרשימות האלו, כתבתי:

ב"ה יום ה' כ"א טבת ה'תשמ"ז

כבוד העו"ד ר' נתן שי' לוי

בקשר לספרים שקנינו חזרה, עבדתי כל היום על סידור וריכוז המסמכים הקשורים לזה, והריני סוקר אותם בזה:

הספרים שנמכרו בארה"ב נקנו ע"י בוגומילסקי.

שנמכרו בארה"ק נקנו ע"י וולף.

שנמכרו באנגליה נקנו ע"י ווגל...

*

ב"ה יום א' כ"ד טבת ה'תשמ"ז

ידידי יצחק שי' [וילהלם]

נא לבדוק אם כל הספרים שנקנו שלא בארה"ק נמצאים אצלך:

הסכום הכולל הוא 69 ספרים ב-65 כרכים...

*

ב"ה יום ג' כ"ה טבת ה'תשמ"ז

כבוד עורכי הדין ר' נתן שי' לוי ור' יוסף שי' שעסטאק

הריני מודיע בזה, על פי בדיקות יסודיות, אשר אגודת חסידי חב"ד קנתה בחזרה כמעט את כל הספרים מספריית אגו"ח שנמכרו ע"י ב. גורארי, במשך החדשים יולי-דצמבר 1985, עבור סכום הכולל של \$437,744 מלבד שאר ההוצאות שהיו עבור קניית הספרים, כמו טלפונים נסיעות וכיו"ב.

*

ב"ה יום ועש"ק שמיני ה'תשמ"ז

כבוד העו"ד מר שמחה שי' [וואקסמאן]

שלום וברכה!

במענה לשאלותיו:

מתוך 102 הספרים שמכר בערי (לדבריו) נקנו חזרה 94 ספרים, ואילו 8 ספרים עדיין לא נמצאו...

*

כל הספרים שנקנו בארה"ב ובאירופה הוחזרו לספריה, ושמורים שם עד היום.

אמנם הספרים שנקנו בארה"ק, הורה הרבי להניחם למשמרת בכספת של ועד כפר חב"ד.

עסקו אז בבניית 770 בכפר חב"ד, והתוכנית היתה לפתוח שם ספריה רצינית, סניף של ספריית אגודת חב"ד, והתרומה של הספריה המרכזית לסניף תהיה 40 הספרים העתיקים האלו שנקנו חזרה בארה"ק.

אמנם לפועל נבנה 770, ומסיבות שונות לא נוסדה שם הספריה הרצינית שהיתה בתוכנית (רק ספריה לנוער), והספרים האלו נשארו שמורים בכספת של ועד כפר חב"ד.

בתחלת תמוז תשנ"ד הייתי בארה"ק, בש"ק ב' תמוז, היו לי שיחות ארוכות בנושא עם הרב הרב מרדכי ע"ה אשכנזי (בתור רבו של כפר חב"ד), ועם הרי"י שי' אהרונוב (בתור חבר הנהלת אגודת חב"ד בארה"ק), לקבוע מה לעשות בספרים האלו; או שתיבנה סוכ"ס ספרייה רצינית ב-770 שבכפר חב"ד, ולשם יובאו ספרים אלו, או שהספרים יוחזרו לספריה לכאן בנ"י.

קבענו להפגש שוב ביום ראשון בצהריים, ג' תמוז תשנ"ד, יחד עם ר' שלמה ע"ה מייזנצ'יק (בתור יו"ר אגודת חב"ד בארה"ק), ולקבוע סופית בנידון.

בשבת עדיין לא ידענו מה מצפה לנו בג' תמוז. ולמעשה, יצאנו ביום ראשון במטוס לנ"י. ואילו

הספרים נשארו גנוזים בכספת של ועד כפר חב"ד, עד היום הזה.

נחזור לחורף ה'תשמ"ז:

בתחלת חודש ניסן סיימתי את עריכת הכרך הראשון, והתחלתי לעבוד על הכרך השני, שהרבי זרזני ביותר, להשתדל לסיים עריכתו לקראת ל"ג בעומר.

עניתי על כך לרבי :

ב"ה יום ב' כ"ח ניסן ה'תשמ"ז

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בענין אגרות-קודש ח"ב עד ל"ג בעומר; הדבר אפשרי, אבל:

(א) באם גם הכרך השני יהי' קטן, היינו שיכלול רק את אגרות השנים תש"ה-ז, ולא את תש"ח.

(ב) ימים האחרונים הייתי טרוד בענין משפט הספרים. לפי הנראה גם בשבועות הקרובים אהיה טרוד בזה קצת; אך אשתדל להסתפק רק בהמוכרח

שלום דובער לוינ

והרבי השיב לי:

[רק בהמוכרת] אינו מספיק, כמוכן, וידחה
[עריכת אגרות קודש ח"ב] וכל עכבה לטובה
(ויהי' כרך גדול).

ב"ה יום ב' כ"ח ניסן ה'תשמ"ז

כ"ק אדמו"ר שליט"א

בענין אגרות-קודש ח"ב עד ל"ג בעומר; הדבר אפשרי, אבל:

(א) באם גט הכרך השני יהיה קטן, היינו
שיכלול רק את אגרות השנים תש"ה-ז, ולא את תש"ח.

(ב) ימים האחרונים הייתי טרוד בענין משפט הספרים. לפי הנראה גם בשבועות הקרובים אהיה טרוד בזה קצת; אך אשתדל להסתפק רק בהמוכרת. שלום דובער לוי

2501
 2502
 2503
 2504
 2505
 2506
 2507
 2508
 2509
 2510
 2511
 2512
 2513
 2514
 2515
 2516
 2517
 2518
 2519
 2520
 2521
 2522
 2523
 2524
 2525
 2526
 2527
 2528
 2529
 2530
 2531
 2532
 2533
 2534
 2535
 2536
 2537
 2538
 2539
 2540
 2541
 2542
 2543
 2544
 2545
 2546
 2547
 2548
 2549
 2550
 2551
 2552
 2553
 2554
 2555
 2556
 2557
 2558
 2559
 2560
 2561
 2562
 2563
 2564
 2565
 2566
 2567
 2568
 2569
 2570
 2571
 2572
 2573
 2574
 2575
 2576
 2577
 2578
 2579
 2580
 2581
 2582
 2583
 2584
 2585
 2586
 2587
 2588
 2589
 2590
 2591
 2592
 2593
 2594
 2595
 2596
 2597
 2598
 2599
 2600
 2601
 2602
 2603
 2604
 2605
 2606
 2607
 2608
 2609
 2610
 2611
 2612
 2613
 2614
 2615
 2616
 2617
 2618
 2619
 2620
 2621
 2622
 2623
 2624
 2625
 2626
 2627
 2628
 2629
 2630
 2631
 2632
 2633
 2634
 2635
 2636
 2637
 2638
 2639
 2640
 2641
 2642
 2643
 2644
 2645
 2646
 2647
 2648
 2649
 2650
 2651
 2652
 2653
 2654
 2655
 2656
 2657
 2658
 2659
 2660
 2661
 2662
 2663
 2664
 2665
 2666
 2667
 2668
 2669
 2670
 2671
 2672
 2673
 2674
 2675
 2676
 2677
 2678
 2679
 2680
 2681
 2682
 2683
 2684
 2685
 2686
 2687
 2688
 2689
 2690
 2691
 2692
 2693
 2694
 2695
 2696
 2697
 2698
 2699
 2700
 2701
 2702
 2703
 2704
 2705
 2706
 2707
 2708
 2709
 2710
 2711
 2712
 2713
 2714
 2715
 2716
 2717
 2718
 2719
 2720
 2721
 2722
 2723
 2724
 2725
 2726
 2727
 2728
 2729
 2730
 2731
 2732
 2733
 2734
 2735
 2736
 2737
 2738
 2739
 2740
 2741
 2742
 2743
 2744
 2745
 2746
 2747
 2748
 2749
 2750
 2751
 2752
 2753
 2754
 2755
 2756
 2757
 2758
 2759
 2760
 2761
 2762
 2763
 2764
 2765
 2766
 2767
 2768
 2769
 2770
 2771
 2772
 2773
 2774
 2775
 2776
 2777
 2778
 2779
 2780
 2781
 2782
 2783
 2784
 2785
 2786
 2787
 2788
 2789
 2790
 2791
 2792
 2793
 2794
 2795
 2796
 2797
 2798
 2799
 2800
 2801
 2802
 2803
 2804
 2805
 2806
 2807
 2808
 2809
 2810
 2811
 2812
 2813
 2814
 2815
 2816
 2817
 2818
 2819
 2820
 2821
 2822
 2823
 2824
 2825
 2826
 2827
 2828
 2829
 2830
 2831
 2832
 2833
 2834
 2835
 2836
 2837
 2838
 2839
 2840
 2841
 2842
 2843
 2844
 2845
 2846
 2847
 2848
 2849
 2850
 2851
 2852
 2853
 2854
 2855
 2856
 2857
 2858
 2859
 2860
 2861
 2862
 2863
 2864
 2865
 2866
 2867
 2868
 2869
 2870
 2871
 2872
 2873
 2874
 2875
 2876
 2877
 2878
 2879
 2880
 2881
 2882
 2883
 2884
 2885
 2886
 2887
 2888
 2889
 2890
 2891
 2892
 2893
 2894
 2895
 2896
 2897
 2898
 2899
 2900
 2901
 2902
 2903
 2904
 2905
 2906
 2907
 2908
 2909
 2910
 2911
 2912
 2913
 2914
 2915
 2916
 2917
 2918
 2919
 2920
 2921
 2922
 2923
 2924
 2925
 2926
 2927
 2928
 2929
 2930
 2931
 2932
 2933
 2934
 2935
 2936
 2937
 2938
 2939
 2940
 2941
 2942
 2943
 2944
 2945
 2946
 2947
 2948
 2949
 2950
 2951
 2952
 2953
 2954
 2955

עזבתי אם כן את עריכת האגרות-קודש, לכמה שבועות, עד שסיימתי את עריכת רשימת קניית הספרים.

*

אחרי מתן פסק הדין של השופט, בה' טבת ה'תשמ"ז, הגיש הנתבע ערעור לפני בית המשפט לערעורים. שם התקיימו דיונים במשך הקיץ.

בכ"ח מ"ח תשמ"ח ניתן הצו הסופי של בית המשפט לערעורים, להחזיר את כל הספרים שנלקחו מהספריה, וביום השני ב' כסלו נסענו לקבל את הספרים, מהכספות שבשני הבנקים והמחסן.

נסענו לשם, הר"י שי קרינסקי, הרא"י שי שמטוב, הרח"ב שי הלברשטם, הר"י שי וילהלם ואני.

**נכנסים לכספת של הבנק לקבל הספרים
מימין לשמאל: בערי גורארי', העו"ד, אני,
הר"י קרינסקי והרא"י שמטוב**

הכנסת הספרים למכונת מימין לשמאל: אני, הרא"י שמטוב והר"י קרינסקי

אמירת לחיים – עם הכנסת הספרים

הנהלת אגודת חב"ד רצתה לארגן אירוע גדול בעת חזרת הספרים, וכתבו על כך לרבי, שהואיל להשיב:

כיון שעתה הוא במנוחת הנפש והגוף, הסדר בזה שינתנו בלחש וק"ל.

באותו יום נסע הרבי לאהל הקדוש של כ"ק אדמו"ר מוהררי"צ נ"ע.

כשיצא הרבי בדרכו לאהל, ראה קהל גדול עומד ומצפה לחזרת הספרים, כולל תלמידים רבים מהישיבה. הרבי התרעם על כך מאד, וציוה לתלמידים לחזור מיד ללימודים.

כשכל זה קרה היינו אנחנו (הר"י וילהלם ואני) במשאית, יחד עם ארגזי הספרים, ולא ידענו כלום ממה שקורה.

הכנסת הספרים מהמכונית ל-770

מימין לשמאל: הר"ד רסקין, הר"י קרינסקי, הר"י וילהלם, אני, הר"ל גרונר

כשהמשאית הגיע ל-770 התפלאנו מאד מדוע כל הרחבה ריקה מאדם.

הארגזים הורדו מהמשאית והוכנסו ליד חדר היחידות של הרבי. הלכנו ריקוד צנוע, יחד עם חברי הנהלת אגודת חב"ד, וחברי המזכירות. ושם שמעתי מכל מה שהרבי הורה.

ריקוד צנוע – עם הכנסת הספרים

תמונות החזרת הספרים – מארכיון JEM

שיצא לאור ויוכלו ללמוד בו
בסמיכות לזמן החזרת
הספרים. וכל כמה שעות
ביקש לשמוע דיווח
מהתקדמות העבודה.

במשך היום הסתיימה עריכת
המראי מקומות והמבוא,
ובמשך הלילה סידרוהו
בדפוס, ולמחרת בבוקר
כתבתי:

ב"ה יום ד', ד' כסלו
ה'תשמ"ח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

מצו"ב עלי ההגהה של המראי
מקומות, ועדיין צריך
להשלים ולשכללם
ולהגינם, בעזה"ת בשעות
הקרובות.

עברו כמה שעות, ולמרות כל
הזרירות, עדיין לא הסתיימה
המלאכה. ואז כתב הרבי על

התקנה הנזכרת:
מהיר
ע"ע (לפני תפלת מנחה) לא הגיעו.

התקנה הנזכרת:

מהיר

ע"ע (לפני תפלת מנחה) לא הגיעו.

השבתי (בעל פה, ע"י המזכירות) שמשדלם
בכל עוז, ועדיין אינו מוכן.

והרבי השיב (ע"י המזכירות), כי אחרי תפלת
ערבית הוא הולך לביתו, ויחכה שם עד שאביא
את עלי ההגהה אל ביתו בערב, כאשר שעלי
ההגהה הסופיים יהיו מוכנים.

לערך שעה אחת אחרי שהרבי הלך לביתו,
קבלתי את עלי ההגהה המתוקנים בבית
הדפוס. רצתי אתם לבית הרבי, צלצלתי
בפעמון, הדלת נפתחה ומסרתני לידי המשב"ק

לפני הנסיעה לאהל, ביקש
הרבי, שיביאו לו לשם
אחדים מהספרים
שהוחזרו.

למחרת בבוקר, בחר הרבי
באחד משלושת הספרים
שהובאו לו – הוא הספר
"דרך אמונה" לר"מ ו'
גבאי, שלח אלי את הספר,
בצירוף פתקה:

בדפוס ירושלים (צילום
ורשא) שינו והשמיטו.

להדפיס מפדובא (למברג)
באם אין דקושטא.

להוסיף מ"מ, בעיקר
לזוהר ותקו"ז.

כעבור כמה שעות כתבתי:

מסרתי לדפוס את הספר
"דרך אמונה" לר' מאיר
ו' גבאי.

את עריכת המ"מ מסרתי לר' אלכסנדר
זיסקינד שי' פיקרסקי ור' אליהו שי' מטוסוב.

מצו"ב עלי ההגהה של הספר. הסידור בדפוס
הוא ע"פ דפוס פאדוה שכ"ג, שהוא מקור כל
ההוצאות המצויות...

בקשר לההוראה להכין לו הקדמה. ניסיתי
לעיין קצת מסביב לספר זה, ולע"ע נראה הענין
לא ברור...

הרבי השיב לי מיד, ושוב שאלתי, ושוב השיב,
כמועתק ב"עבודת הקודש" ע' פו-ט.

*

הרבי הרבה לזרז את ההתעסקות בדבר, כדי

ב"ה יום ד' ד' כסלו ה'תשמ"ח
כ"ק אדמו"ר שליט"א
מצו"ב עלי ההגהה של המראי מקומות, ועדיין צריך להשלים ולשכללם
ולהגינם, בעזה"ת בשעות הקרובות.
גם מצו"ב ההקדמה. ועדיין נשאר בספק אצלנו:
(א) האם להוסיף בסוף הספר את פי' ר' עזריאל.
(ב) האם לכתוב בהקדמה את פרשת הדבר שהביאה להדפסת הספר.
שלום דובער לוין

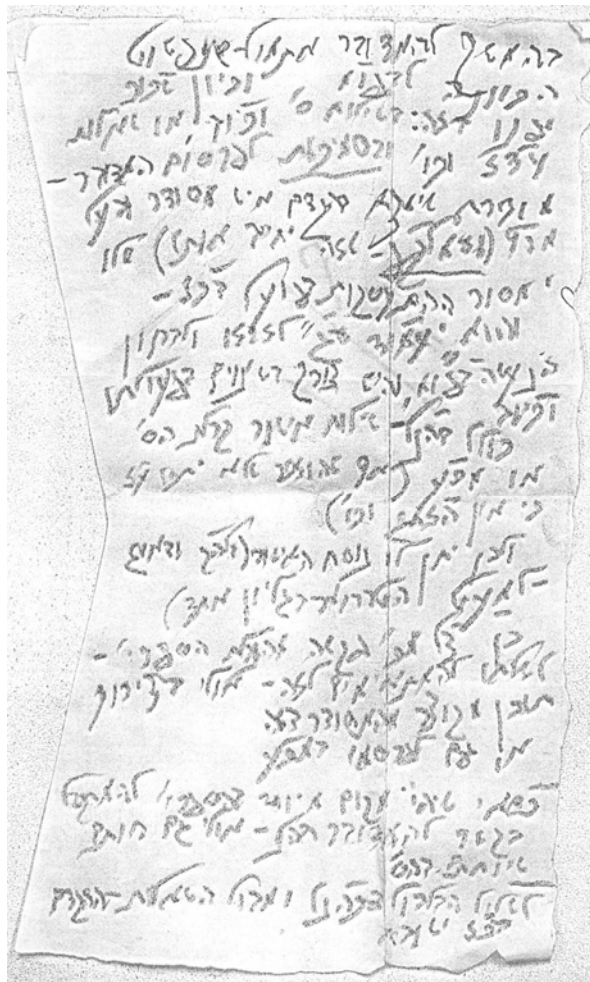
לפתע הורה הרבי כי אני והמזכיר ר' ניסן מינדל צריכים להגיש שם בתור תשורה, את הספר האחרון שאנחנו ערכנו, כרוך בכריכת עור יפה.

לפתע הרבי הורה כי שנינו צריכים להגיש לספריה במוסקבה, קורות חיים שלנו. את קורות החיים הרבי הגיה, והורה להוסיף בו עוד פרטים.

כל ההכנות האלו נעשים בסודיות, שלא תיודע ברבים תכנית נסיעתינו.

ובאמצע באה שיחה זו והוראה זו, לארגן מבצע ספרים, שכולם ישלחו ספרים לספריה.

למחרת אני מקבל פתקה ארוכה בכת"ק הרבי (ראה עבודת הקודש ע' קכה), המתחלת:

בהמשך להמדובר אתמול – שכפשוט הכוונה לבפ"מ [לבפועל ממש], וכיון שכו"כ יפנו בזה: בשילוח ס' וכיו"ב, או שאלות עד"ז וכו', ובסמיכות לפרסום המדובר מוכרח שימצא בהקדם איש מסודר בעל מרץ (ועמלק"פ [ועל מנת לקבל פרס] – שזה יחייב אותו), שלו ימסור ההתעסקות בפועל דכ"ז [דכל זה], והוא יעמוד ע"ג [על גבו] לזרזו ולבחון הנעשה בפ"מ

הרשד"ב שי' גנזבורג. כשקיבל אותם ממני, אמר לי, שהרבי הורה לו לחכות עד שאביאו, וכשיקבלו ממני ימסרו מיד לידי.

במשך הלילה הגיהו הרבי שוב. כשהרבי הגיע בבוקר ל-770 מסר עבורי את עלי ההגהה המתוקנים.

רצתי אתם מיד לבית הדפוס, התיקונים תוקנו מיד והחוברת נדפסה במשך היום – ה' כסלו, נכרכה ונמכרה, על מנת שיוכלו ללמוד בו באותו יום.

*

בהתוועדות הבאה, בש"פ ויצא, דיבר הרבי שיחה מיוחדת בקשר לספר הזה, ובה אמר בין השאר:

ספר "דרך אמונה" ("להמקובל האלקי רבנו מאיר בן גבאי"), שנדפס זה-עתה בהוצאה מחודשת, ובהוספת מראי מקומות כו' – לאחר שהגיע בהשגחה פרטית ביום שני דפ' ויצא, ותיכף ומיד הדפיסוהו באופן של זריזות, כדי שיוכלו ללמוד בו בהקדם האפשרי, ולהפיצו חוצה כו' ... ויה"ר, והעיקר, שהדפסת הספר "דרך אמונה", והתחלת הלימוד בו עתה, יביאו לידי תוספת התעוררות בלימוד פנימיות התורה, כפי שנתבארה באופן של הבנה והשגה עד לשכל אנושי ע"י תורת חסידות חב"ד.

יז. לחץ עבודה

הימים הכי לחוצים שהיו לי בתקופת משפט הספרים היו הימים שבין ה' – כ' טבת תשמ"ח.

בה' טבת היתה השיחה שבה הכריז הרבי:

אשר ביום זה, מידי שנה בשנה, "נזכרים" ועי"ז "ונעשים", אותם הענינים שהיו בפעם הראשונה – להקבע ל"יום סגולה" ו"עת רצון" בכל הקשור לנצחונם של הספרים. ולכן החובה על כל אחד שישתדל לתרום ספרים לספריה הזו.

כ' טבת הי' היום שבו יצאנו בשליחות לרוסיה לאתר ולגאול את ספרי רבותינו שבמוסקבא.

נשלחנו בשליחות זאת, השליח הרב שלמה שי' קונין, המזכיר ר' ניסן ע"ה מינדל ואני.

ההכנות לנסיעה לרוסיה היו רבות, הוכרתי להכין את כל המסמכים וההוכחות כדי לנסות לאתר היכן הספרים גנוזים ברוסיה.

היו לי שאלות רבות בזה, שאלתי שאלות רבות אצל הרבי, שהשיב לי על כל פרט (ראה יומן השליחות המיוחדת ע' ג-ו).

אחד לא יבין במה המדובר, חוץ מהרב"ש קונין ואני, המתעתדים לצאת לשליחות.

למחרת הרבי הזמין את שלשתינו ליחידות מיוחדת, לפני הנסיעה לאוהל, ובערב ציוה הרבי ללוות אותנו לשדה התעופה, נתן לנו את עלי ההגהה של המאמר שנאמר בשבת, וכך יוצאנו לדרך (ראה יומן השליחות המיוחדת ע' י).

יח. החזרת 11 הספרים האחרונים

גם אחרי שהוחזרו כל הספרים לספריה, עדיין נשארו בביתו של בערי 11 ספרים מיוחדים, הם הספרים שביום ההסתלקות יו"ד שבט תשי"ג, היו מונחים על שולחנו, בחדרו של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע.

במשך השנים היו ארוזים ספרים אלו בארון קיר שבחדר היחידות של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, ובתקופה הנזכרת, לקח בערי לביתו גם את הספרים האלו.

שאריות פרטי המשפט והכספים השייכים לזה, נמשכו עוד כמה שנים. עד תחלת אלול תשי"ג. אז נחתם ההסכם הסופי, שכלל גם את החזרת 11 הספרים האלו.

כשהגיעו 11 ספרים אלו, הורה הרבי להחזירם למשמרת על גבי השולחן, בחדר היחידות של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע. ושם מונחים עד היום.

[בפועל ממש], והיש צורך בשינויים בפעולתו וכיו"ב.

כולל בהנ"ל – שילוח אישור קבלת הס' או מכ"ע (אף שהוזכר שלא יחכו ע"ז כי אין הזמ"ג וכו'. ולכן יתן לו נוסח האישור (בלה"ק ובאנג' – למעט הטרחה – בגליון אחד).

כן צ"ל מכ' בקשה מהנהלת הספרי' – לשלחו להמתאימים לזה – אולי בצירוף תוכן מקוצר מהמדובר בזה. או גם לפרסמו במכ"ע.

כדאי שיהי' מקום מיוחד בהספרי' להתקבל בקשר להמדובר בהנ"ל. – אולי גם חותם שיוחתם בהס'.

לשלול הבלבול דכהנ"ל ומבול השאלות – ההקדם בכ"ז ישובח.

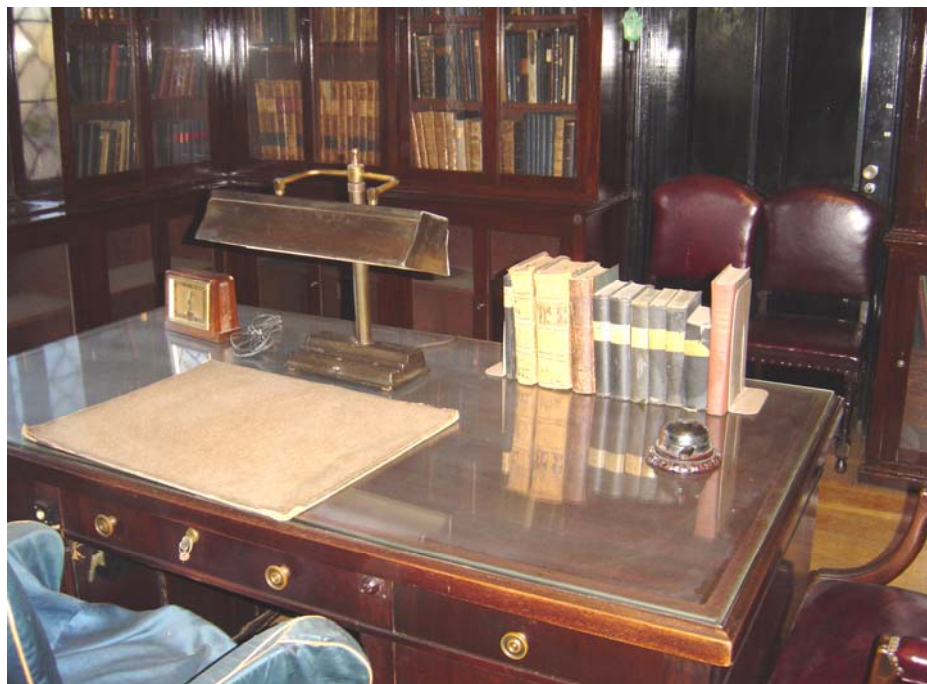
כלומר, שכיון שהרבי מודע לעובדה שאני עסוק בימים אלו למעלה ראש, להכין לשליחות לרוסיה, לכן עלי למצוא בהקדם איש שיתעסק במבצע חדש זה בספריה.

אחרי כמה שאלות ותשובות הלוך וחזור, מונה ר' יצחק שי' וילהלם לעמוד לימיני בניהול מבצע ספרים הנזכר.

מיד התחילו להתקבל עוד ועוד הוראות בקשר למבצע הזה, ניסוח מודעה לפרסום המבצע, נוסח חותמת מיוחדת למבצע זה, ועוד ועוד.

כך שבמשך שבועיים אלו קבלתי כמעט כל יום פתקאות מהרבי, הן בנושא הכנות לשליחות ברוסיה והן בנושא מבצע הספרים (ראה עבודת הקודש ע' קכה-ז).

כך עד שבת שלפני הנסיעה, כאשר בהתוועדות אמר הרבי שיחה מיוחדת בקשר לנסיעה הזאת, עם סיפור מהצמח צדק (ראה יומן השליחות המיוחדת ע' ז), וכל זה בהסוואה שאף

הדיווחים לרבי – לפני ואחרי המשפט

ב"ה י"ד כסלו ה'תשמ"ו

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יש כמה פרטים ~~הנ"ל~~ ^{הנ"ל} עד עתה מלכותכם. אני בראה לי שנחוץ העניין שאפרש

סיחתי:

(א) זה ארבעה חדשים נכמעת כל עסקי, ביום ובלילה, הוא בנושא זה, להכין מטמכים, לבנות בנין מוצק עבור המפעל ולהכין ולבאר כל זאת אל העורכי דין. כמעט יום יום עומדים ~~ה~~ העו"ד בקשר אחי בנוגע לכל הנ"ל.

(ב) לפי כל הבנין שבניתי אומרים כל העו"ד שלנו אשר ברור הוא כשמש שנמצא במשפט נצחון גמור.

(ג) פרטים רבים שנכנה עליהם הבנין ביררתי בעקיפתן בשיחותי הרבות עם הרח"ל זי"ע. על רוב השיחות דנתי בטעתו עם העו"ד ועפ"י דיונים אלה יצעתי מה עוד עלי לבירר אצלו.

(ד) יחד אחי עובד בכ"ו מאחורי הקלעים הרח"ה ר' יצחק וילהלם, ביחד עברנו במשך תקופה זו על עשרות אלפי מטמכים, נמחקס ביררנו מאות אחדים, טעליהם נכנה כל הבנין הזה.

(ה) כל הפרטים האלה ברורים אצלי כמלה. ע"פ החלטת העו"ד נצחתי להכין בלשון "מומחים" זיעידו לשוכתינו במשפט. ואני אהיה ~~ה~~ "מומחה" מטעם חב"ד להוכיח את כל הבנין הזה בבית המשפט.

(ו) אני מרגיש את חולאתי בקשר לרח"ל זי"ע. נזהרתי ולא ינצל זום מלה מדברי אלו שלא לשוכתינו. כשהיה צורך לדבר או ינהגו אלו קשות, טדתי מאחרים יעטו זאת.

(ז) בקשר לבתי"י והעדות עליהם הדגתי בפירוש טאינני יודע מה היה לפני עבודתי. אני יודע רק שחב"ד הניסיון המכונן במצותינו לכו"ח הצ"צ זחם מאוסף בתי"י של כ"ק אדמו"ר סוהרני"צ זי"ע, נמצאים עתה בספריה המרכז. עתה היקנתי שהוא רק ביבל אחד נמצא עתה בספריה המרכז. והודעתי בטעתו בפירוש טאינני יודע איך הגיע לבאן, רק אני טוער ונמצא מעט עריכתו כו"ח הצ"צ.

(ח) לפי כל הבנין שבנינו, אין כל קשר מזה לכל המשפט, טהרי הוכחנו ונוכיח טמאז ומקדם היתה הספריה משמשת כספריה אגו"ח. הרח"ל זי"ע היה הספרן מטעם אגו"ח. קיבל עבור שמעות המעמר העלום חדשי (יהד עם עבודתו עבור הרבניה הזקנה). אחריו הספרן הוא וילהלם ומקבל העלום ממחלקת "בדק הבית" של אגו"ח. הלבנטס העיד בארוכה טכל עבודתו לנהל את הבנין ואת הספריה היא מטעם אגו"ח. ולכן פשוט טכאשר מחזירים כח"י ל"אוסף" ואליו טייך, אין כל קשר מזה לטענה המופרכת, כאילו היא כבוד פרטי.

כ"ז מצאתי לנחוץ להבהיר. ועוד יש אלפי פרטים בפרשה טאינני מפרש כאן, וטוחחתי עליהם בפרטיות עם העו"ד וה"מומחים" הנ"ל וזם וילהם הנ"ל. לזם דובער לויך

ב"ק אדמו"ר בליס"א

(א) לפי ההוכחה, במסך המוצג אדר: לבאר את מכתב ב"ק אדמו"ר הוהרני"ב
ג"צ אל שרופ מארקס.

ט"ז נחשוץ (בין בעדותו של ג'ייקאס ובין בזו של פויזנר וסאחאס), כדי
 שיהיו העניינים האלו מבוהרים, לא רק מבחינת הסמכים, אלא גם מבחינת מדעית
 פילוסופית.

שלום דובער לויך

יום ועש"ק וישלח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

אקצר הפעם, במקום שיש להאריך:
מפורש במודעה המצו"ב, ובעוד רבות כיו"ב, שכל השולחים ספרים הם שולחים אותם ל"ספרית ליובאוויטש" מבלי להזכיר את האדמו"ר מליובאוויטש. ברור שכוונתם היתה עבור הספריה ושוב לא יוכל האדמו"ר לקחת אותם לעצמו. הכתובת של משלוח הספרים הוא "ביבליותיקה ליובאוויטש" ולא להאדמו"ר מליובאוויטש. מפורש בנר המכתבים "רבאי שניאורסאנ'ס לייברערי אף ליובאוויטש". התיבות "אף ליובאוויטש" נסמכים בבירור להספריה ולא לאדמו"ר. ועוד כהנה ערות רבות דמם מוכח בבירור למאז הרג"ח ואילך היתה זו ספריה צבורית של ליובאוויטש. בינת ה"ח רק התנה דבר אחד, ובקום ליובאוויטש בכלל, היתה הספריה לייכת ל"אגו"ח", כיון דהנה עובדים לארה"ב שם הם הארגון של הנועת ליובאוויטש היא "אגודת חב"ד". וע"ז קאי ה"אסרה"י שנזרית כו"כ פעמים במכתבים, היינו שמעתה הוא בשינוי הגט ולא בשינוי הבעלות.

ב) כ"ז בנוסף לכל הניירות הרשמיים בטקס דיפארטמענט לייכת לאגודת חב"ד. והאחרון, שנמצא אהמול, (ועבדו ע"ז גט שלטום והיום למצוא שאר הניירות השייכות לזה) שכתור ספריה צבורית דרשו עבור הספריה בגנת תש"י (גם לאחר ההסתלקות) מטפים שנלקחו בתורה מהגרמנים, ונחלקו בין הספריות בארה"ב. ויתרה מזו, אבנחנאיט המפורשים בניירות המצו"ב מפורש שיש איטור ותנאי שלא למכור הספרים האלה בשום אופן. א

כך יש עוד סעיפים רבים להוכיח את כל זאת, והפעם אקצר בהכרח. שלוש דובער לויין

ב"ה בוצע"ק פר' ויגאל
כ"ק אדמו"ר שליט"א

נהבשתי, ע"י כמה מהעוסקים בנושא הספרים, לסקור לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א את היסודות שעליהם נבנה בנין ההוכחות לבעלות אגו"ח על הספריה. וכבר באמצע השבוע שעבר בקשני לעשות זאת העו"ד מר שעססאק שי', שא לא שלא אסתייע מילחא עד עתה. אשתדל לעשות זאת כעת בעזרה"ה, עכ"פ סקירה כללית:

(א) לכל אורך תולדותיה של הספריה, בכל מסמך מכל תקופה שנזכרת בו הספריה רואים בעליל שהיא ספריה כללית של תנועת חב"ד, ומיום בואה לארה"ב – רכוש של אגודת חב"ד בארה"ב.

(ב) תחלת בנית הספריה התחילה ברוסיה, בהקופה שאסורה היתה לקהילה הדתית להיות לה שום רכוש כספי. ברור שבאותה שעת לא היתה אפשרות לרשום את הספריה כרכוש של תנועת חב"ד שאז היתה הממסלה מחרימה אותה מיד.

(ג) מיד לאחר צאת רבנו מרוסיה, בבוא אליו מזכירו והספרן הרח"ל שי' ביאר לו בפרטיות את חוכניה בנית הספריה, שתשמש לחוקרים, ואשר לכן יש לרכוש לספריה גם ספרים שאינם רבניים ואפי' ספרי חול וספרים נגד הדת.

(ד) מיד באצתה שעה, בהתיסד הספריה בריגא, הדפיסו לה ניר מכתבים מיוחדים, שהכנתה בה היא אצאאאאאאאאא "אוסף ספרים וכתבי-יד ליובאוויטש", בשורה בבאה אמנם נאמר "כל כ"ק אדמו"ר שליט"א" היינו שהוא האוסף והמייסד, כמו כל מוסדות חב"ד שהם של הרבי, אך כמה של הספריה כבר מראה שהיא ספריה של "ליובאוויטש".

(ה) באותם ניר המכתבים והגלויות יש כתובה למטלות ספרים "ביבליותיקה ליובאוויטש ריגא לטביא", בלי השגרת שם הרבי כלל.

(ו) הרבי הורבא וביקש מכל המו"ל והמחברים לשלוח ספרים ל"ספריה ליובאוויטש" ובטעם הספריה הוא מודה לשולחים. אם אמנם היה המלוח אליו, מה טעם יש לדברים שהרבי יצוה להודות בטעם הספריה.

באותה מודעה, שצוה הרבי להדפיס בהפרדס ועוד, לא נזכר שם הרבי כלל, בנוסח שיצא מפי הרבי והנדפס באגרות קודש, אך בנוסח הנדפס לפועל בהפרדס נכתב "הביבליותיקה ליובאוויטש של כ"ק אדמו"ר ... ליובאוויטש". ושוב גם כאן הכתובה היא ביבליותיקה ליובאוויטש, מבלי להזכיר את שם הרבי כלל.

(ז) גם כשהרבי עצמו כתב מכתבים בקשר לספריה כתב על ניר המכתבים של הספריה, ולא על ניר המכתבים הפרטי שלו.

(ח) גם כאשר הספרן הרח"ל שי' כתב מכתבי בקשה לשלוח ספרים לספריה הרי הוא פונה "בשם בית אסף הספרים וכתב-יד ליובאוויטש" וחזות "מנהל בית אסף הספרים וכתבי-יד ליובאוויטש", מבלי להזכיר (לפעמים) לגמרי את שם הרבי. כאשר אמנם שלח הלה את הספר שנבקש בחור תשורה לספריה, בודאי לא היתה

כוונתו לרבי, ושוב לא ינכל הרבי לקחת אוהו בתור רכוש פרטי.

ט) גם כאשר הרבי בעצמו מבקש שישלחו לו ספרים ואינו מפרש שהכוונה היא בשביל ספרית ליובאוויטש, ה"ה כותב סיבת דרישה זו "היודעים ומכבדים שם א"א ליובאוויטש והם יואילו לכבדני במתנה טובה של ספרים". בודאי יהיה מוזר מאד לבאר את הדברים אילו היתה הכוונה למתנה פרטית, משל למה הדבר דומה שנשיא ארה"ב יפרסם כרוז, כל מי שמוקיר את החופש שבארה"ב מתבקש בשל כך לשלוח לי מתנה פרטית. בודאי לא יהיה הוגן דבר זה. מכאן מוכח שגם כאשר כותב "לכבדני" במתנה הכוונה היא למתנה עבור ספרית ליובאוויטש.

י) כ"ז היה בתקופת אירופה, ששם לא היתה מאורגנת "אגודת חב"ד", וכל הספריה היתה רכוש של תנועת חב"ד בכלל. אמנם בהגיע מרכז התנועה לארה"ב, ששם שם הארגון הרשמי הוא "אגודת חב"ד", מכאן עובר כל הרכוש של תנועת חב"ד לרשותה של ארגון התנועה "אגודת חב"ד".

יא) לא רק משנת ת"ש ואילך, אלא כבר בשנים תרצ"ו-ח התחיל רבנו ברישום רכוש חב"ד ע"ש ארגון אגו"ח בארה"ב, כך היה בנוגע לבניין הישיבה דבלין עבור הרבי באטוואצק שהקניה היתה, או הוצרכה להיות, ע"ש ארגון אגו"ח בארה"ב, והטעם ע"ז כתב המזכיר הר"י פייגין במכתבים רבים להר"י דזייקאבסאן, כיון שבעלות התנועה באירופה של הימים ההם לא היה בטוח, היה פחד תמיד של החרמה הרכוש ע"י הממשלה. לכן הוחלט לרכוש את הרכוש ע"ש ארגון אגו"ח בארה"ב. לטעם זה נתקשה אגו"ח בארה"ב להוסיף סעיף מיוחד בה"צ "ארטער" שלהם, שביכלתם לקנות נכסי דלא נידי מחוץ לארה"ב.

יב) גם את החשלושים של המזכירים התחילו לשלם באופן ישיר ע"י אגו"ח בארה"ב, שע"ז יהיו רשומים המזכירים כעובדים בטעם אגו"ח בארה"ב.

יג) באותה שעה עדיין לא עבר כל הרכוש של תנועת חב"ד באירופה לידי אבגון אגו"ח בארה"ב, רק אלו שנתפרש בהם בפירוש. אמנם בשעה שבאה החלטת להגר מאירופה לארה"ב את כל המרכז של חב"ד, הרבי ובני ביתו ומזכיריו והישיבה א"א ועוד, אשי ממילא עובר גם כל הרכוש של תנועת חב"ד באירופה לידי הארגון אגו"ח בארה"ב, ואין זה שינוי בעלים אלא שינוי השם.

החלטה זוא התקבלה אצל רבנו בחורף תרצ"ט. על כך כותב בכודיות המזכיר הר"י פייגין להר"ש לויטין ולהר"י דזייקאבסאן. לא היתה אז עדיין החלטה סופית, אלא החלטה לסדר את הניירות כדי שיהיו מוכנים לעת הצורך. ההחלטה הסופית היתה בעת ביקור הר"י דזייקאבסאן באטוואצק בתחלת אלול תרצ"ט. אז ביחידות דיבר אחו בזה הרבי בארוכה ואמר לו לסדר את הניירות בבמשך חצי שנה יעבור עם ב"ב המזכירים וחלק מהישיבה ועוד לארה"ב.

כך אמנם היה, שמשך חצי שנה נמשכה עריכת הניירות ובסוף חורף ת"ש הגיעו לארה"ב.

- (יד) הסעיף האחרון החבאר בעיקר כדי לבאר בזה את דברי רבנו בהיותו בווארשא בחורף ת"ש, שאז אמר לשגרירות ארה"ב בווארשא שאת כתבי-היד השאיל לו הר"י אדלסון דזינקאבסאן והרש"ז העכט בהיותם באנטוואפן. פירוש הדברים לפי האמת הוא שבאותה שעה כבר היתה ההחלטה להגר את מרכז התנועה לארה"ב, מאז שייכת ספרית חב"ד לאגו"ח בארה"ב, והם נמצאים אצלו רק בהשאלה.
- (טו) לאחר הגיע הרבי לארה"ב הודיע באופן רשמי לממשלת ארה"ב שהספריה שייכת לאגו"ח. מהודעה רשמית זו יש כו"כ מסמכים.
- (טז) בנוסף לזה, לאחר שום המלחמה כתב הרבי למארקס שישתדל להציל את חלק הספריה שנשאר בפולין, כיון שהיא שייכת לאגו"ח.
- (יז) אפי' אילו היתה הספריה עד אז שייכת לרבי כרכוש פרטי (שכבר נת"ל בארוכה שאינו כן) מ"מ ע"י אמירה זו, שכורה ששיכת לאגו"ח ע"ז עצמו הקנה אותה לאגו"ח. בקנין אודיחא.
- (יח) אילו היו אומרים שהרבי רצה שהספרים חישאר כרכוש, ורק כדי להצילה הודיע לממשלה אצ"א ולעוד אנשים שהיא רכוש של אגו"ח, בסום אופן א"א לומר כך, שהיה נגדם בזה חילול השם, וזוהי פגיעה גדולה בכבודו של הרבי לומר שהוא ינהג בדרך זו. ברור, שאפי' אם זאת היתה עיקר הכוונה באמירה זו כדי להציל את הספריה, הרי באמירה זו עצמה היתה דעתו הקדושה להקנות זאת לאגו"ח. ובדאי שבחתימת ניירות אלו נקנית הספריה לאגו"ח גם מטעם דינא למלכותא, שהרי הממשלה הביאה את הרכוש הזה לארצ"ב רק בתור כפריה צבורית.
- (יט) החלק הזה האחרון של הספריה שנשאר בפולין, לא הצליחו להציל באותה שעה, בשנת תש"ו. אך בשנים שלאח"ז (הס"ט-תשי"א) הביאה ממשלת ארה"ב את הספרים היהודיים שהחרימה אצל הגרמנים, וחילקה אותם בין הספריות הצבוריות היהודיות בארה"ב. גם ספרית ליובאוויטש ביקשה וקיבלה חלק גדול מספרים אלו בתור כפריה צבורית.
- (כ) אחד מהתנאים של חילוק ספרים אלו היה שאסור למכור את הספרים האלו ומוכרם להישאר בספריה הצבורית.
- (כא) מ"מ היו הוצאות קטנות, שעליהם היתה צריכה הספריה עצמה צריכה לשלם. תשלומים אלו באו מקופת אגו"ח בארה"ב. כפשוטו, כיון שהספריה שייכת לאגו"ח.
- (כב) ל"ז נעשה גם לאחר הסתלקות הרבי, בקיץ תש"י ובשנת תשי"א. בודאי לא נחקלו אז ספרים אלו כדי שיורשי הרבי יהיה להם מה למכור, אלא כדי להגדיל את ספרית ליובאוויטש.
- (כג) על אחד מהמשלוחים של החברה שהתעסקה בספרים אלו, כותבים, חבילה זו כוללת ספרית שהייתה שייכת לישיבה שלכם, לכן היא נשלחה כעת לספרייהכם. בודאי גם כאן הכוונה לשלוח אותם לספריית ליובאוויטש, שאליה היו שייכים הספרים במקורם, ולא נמסר להיות מעתה כרכוש פרטי של יורשי הרבי.

כד) בשנת תשס"ו לערך, היה דיון אצל העו"ד העכט ע"ד סידור תשלומי המסים של יורשי הרבי, עבור הרכוש שירשו ממנו. היה דיון אם להכליל בזה גם את הספרים שבספריה. נעשה גם הערכת המחיר של חלק קטן ביותר מהספריה (כ-5,000 ספרים מתוך 50,000 שבספריה). לפועל הוחלט שלא להכליל את הספרים בהערכה, כיוון שהספרים שייכים לספריה א ואינם ירושה פרטית.

כן העיד העו"ד העכט, וכן מוכח מתוך הניירות.

כה) משנת תשכ"ח ואילך היה הלבדשטס ממונה על כל עניני הבית (700) כולל התיקונים בספריה. במשך הזמן מאז ועד עתה עלו כל ההוצאות הקשורים לספריה ולאח"ז גם הספרן; קרוב ל-\$100,000. אף פרושה לכל זה לא לקח מיורשי הרבי, שהם אטרו במירוש שכ"ז שייך לספריה והם אינם אחראים להוצאות. כן העיד הלבדשטס.

* * *

כן הגענו למסקנה, שבמשך כל השנים של קיומה של הספריה, מאז שנת תרס"ח ועד עצם היום הזה, היה ברור ומוכח מכל פרט שתמיד היתה הספריה רכוש של תנועת חב"ד בכלל ושל ארגון אגודת חב"ד בפרט.

עפ"ז בטוחים העו"ד שי" שאין כל ספק שבסופו של דבר יהיה נצחון גמור לשובהינו, וא"כ אפשר ללכת למשפט עם מארש של נצחון.

שלום דובער לוין

נ.ב.

בכ"ז הזכרתי את נושא הכתבים שעוברים מרבי לרבי ואת נושא מעות המעמד,

וע"ז כבר כתבתי בנפרד ביום השישי.

ב"ה יום ג' ט"ו טבת ה'תשמח

כ"ק אדמו"ר שליט"א

הספרים שנרשם בצדם הוחזרו, היינו שהוחזרו לפני מנ"א תשמ"ה, שאז נסעתי עם וילהלם לבדוק את הספרים שנמסרו לשמירה. עד עתה הוחזרו כל הספרים שברשימתו חוץ משמונה ספרים.

רשימה מפורטת של הספרים שהוחזרו ושלא הוחזרו כתבתי בשעתו לעו"ד שמחה שי' וואקסמן, העוזר של ר' נתן שי' לוין, ומועתק בזה כל המכתב, בנושא הזה:

ב"ה יום ו' עש"ק שמיני ה'תשמ"ז

כבוד העו"ד מר שמחה שי'

שלום וברכה!

במענה לשאלותיו:

מתוך 102 הספרים שמכר בערי (לדבריו) נקנו חזרה 94 ספרים ואילו 8 ספרים עדיין לא נמצאו, ואלו הם:

קניה ראשונה:

(1) הגדה כת"י.

הקניה ע"י מיכאל פלסהיים ומנחם מענדל ראזנפעלד.

קניה שניה:

(2) זהר לובלין.

(3) תקנות חברה קדישא.

הקניה ע"י פייביש וואגל ולונזער.

קניה שלישית:

(4) זכרון.

(5) עבודת הקודש.

(6) וזאת תורת הבית.

(7) שלחן ערוך קרקא.

(8) טורי זהב.

(9) באר הגולה.

(10) דברי נחמיה.

(11) ילקוט חדש.

(12) שו"ת מהרלב"ח.

(13) מגלה עמוקות.

(14) דרך חיים.

הקניה ע"י וואגל, יצחק צבי הייטנר והרב יוסף פדווא.

קניה רביעית:

(15) שפתי כהן.

(16) קיצור פסקי הרא"ש.

(17) מנחת יהודה.

(18) אסור והיתר.

(19) תניא.

(20) תועליות הרלב"ג.

?

- (21) יפה נוף.
  - (22) אור עינים.
  - (23) שו"ת הרמ"א.
  - (24) עקרים.
  - (25) גבעת המורה.
  - (26) ליקוטי האור.
  - (27) ויכוח יוסף והשבטים (נכרך עמו: עדות ביהוסף).
  - (28) שו"ת הרד"ק.
- הקניה ע"י וואגל, הייטנר, פדווא.

קניה חמישית

- (29) תבואות שור.
  - (30) מהרי"ל לובלין.
  - (31) מהרי"ל קרימונא.
  - (32) אגור.
  - (33) שארית יהודה.
  - (34) נר מצוה.
  - (35) מדרש רבה שאלוניקי.
  - (36) שמן המור.
  - (37) תנ"ך אמ"ד תל"ט.
  - (38) שו"ת הר"ן.
  - (39) כונת האריז"ל.
- הקניה ע"י וואגל, הייטנר, פדווא.

קניה ששית:

- (40) שערי דורא.
  - (41) נורא תהלות.
  - (42) ביאור פי' הרמב"ן.
  - (43) תנ"ך לידא.
  - (44) הישר.
  - (45) כללי התלמוד.
  - (46) יריעות שלמה.
  - (47) סליחות ויניציה.
  - (48) הגדה אמ"ד.
- הקניה ע"י משה באגאמילסקי, יוסף גולדמן, אליעזר כצמן, חיים צבי עדעליס, מנשה קליין.

קניה שביעית:

- (49) אותיות של ר' עקיבא.
  - (50) בחינות עולם.
  - (51) הזכרונות.
  - (52) חדושים נדה.
  - (53) לחם סתרים.
  - (54) נפוצות יהודה.
  - (55) עוז לאלקים.
  - (56) קול בוכים.
  - (57) שערי אורה.
- הקניה ע"י משה באגאמילסקי, עדעליס ומנשה קליין.

קניה 8-9:

- (58) נועם אלימלך.
- הקניה ע"י אהושע שלמה צירקינד, אפרים וואלף, אליעזר כצמן.

2

קניה 10-13:

- (59) לקח טוב.
 (60) סליחות אמ"ד.
 (61) יוסיפון.
 (62) בן פורת יוסף.
 (63) זהר מנטובה.
 (64) פתרון חלומות.
 (65) לב חכם.
 (66) מנהגים פולין.
 (67) יסוד תשובה.
 (68) שיח יצחק.
 (69) כתר תורה.
 (70) סמ"ק (עמודי גולה).
 (71) לחם יהודה.
 (72) נופת צופים.
 (73) אור השם.
 (74) שו"ת מהר"ם מינץ.
 (75) נזיר קראקא.
 (76) שרש ישי.
 (77) אוהב משפט.
 (78) צמח דוד.
 (79) נצחון.
 (80) אות אמת.
 (81) קול בוכים.
 (82) לחם אבירים.
 (83) תולדות יצחק.
 (84) מקור חיים.
 (85) צרור המור.
 (86) מרדכי קראקא.
 (87) באר משה.
 (88) תולדות אדם וחוה (ר' ירוחם).
 (89) דרש משה.
 (90) מגיד מישורים.
 (91) צרי היגון.
 (92) לחם שמלה.
 (93) מנהיג.
- הקניות ע"י צירקינד, וואלף, הרב אשכנזי, שנייבאלג, גוז והרב גרונר.

קניה 14:

- (94) יוסף לקח.
 נקנה ע"י צירקינד, בסיום ינואר 1986, ואין לי עליו שום מסמכים.
 לדברי צירקינד הוא קנה אותו ב-\$750 וקיבל הכסף ע"י וואלף.
 הוא נקנה ע"י גוז מב. גורארי' במקיר 650 (במכירת 2.8.1985).
 יש להוסיף סכום זה לסכום הכללי של 432.744 שבעמוד הראשון של מכתבי.

* * *

כעת ארשום את 8 הספרים שעדיין חסרים:

שם הספר	מספרו ברשימה המקורית	שם הקונה מבערי	תאריך הקניה מבערי	מחיר הקניה מבערי
---------	----------------------------	-------------------	-------------------------	------------------------

3

700	4\24	גוז	123	מסכת אבות
550	4\24	גוז	53;48	זרע ברך
650	4\24	גוז	324	יסוד האמונה
1200	4\24	גוז	103	מקנה אברהם
550	4\24	גוז	333	מזמור לתודה
800	4\24	גוז	364	מראות הצובאת
700	2\8	גוז	65	שו"ת מהר"י מינץ
	4\24	גוז	363	שושנת העמקים

סך הכל – ספרים שלא נכללו בסכום קניית הספרים חזרה ע"י אגו"ח – \$5150

כעת ארשום את שמות הספרים שהסוחרים טוענים שהם קנו אותם מב. גורארי':

- (1) חק לישראל.
- (2) תהלה לדוד.
- (3) מנחה בלולה.
- (4) אהל מועד.
- (5) תנחומות אל.
- (6) שרש ישי קושטא.
- (7) אגודה.
- (8) עיטור.
- (9) יד חרוזים.
- (10) תפארת ישראל.
- (11) לבוש פראג.
- (12) שמן הטוב.

בברכה

שלום דובער לוין

ארון הספרים שהוחזרו